

Załącznik Nr
do uchwały Nr
Rady Gminy Siepraw
z dnia roku

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE SIEPRAW NA LATA 2018 - 2024

Opracował
Ryszard Polaszek
RICHPEX
consulting service
www.strateg24.pl

Siepraw 2018

PROJEKT

Autorzy opracowania kierują szczególnie podziękowania w stronę wszystkich osób i instytucji, które aktywnie włączyły się do prac w trakcie opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Siepraw na lata 2018-2024

Spis treści

Wstęp	5
1.1 Podstawy prawne dla konstruowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	6
1.2 Odniesienie do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu Unii Europejskiej.....	8
1.3 Odniesienie do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu krajowym	9
1.3.1 Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020.....	9
1.3.2 Krajowe Plany Działań na rzecz Zatrudnienia na lata 2015-2017.....	10
1.3.3 Krajowy Program Reform – Europa 2020	10
1.3.4 Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020 - Nowy wymiar aktywnej integracji.....	14
1.3.5 Program Solidarność pokoleń. Działania dla zwiększenia aktywności zawodowej osób w wieku 50+.....	14
1.4 Odniesienie do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu województwa małopolskiego.....	15
1.5 Odniesienie do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu powiatu myślenickiego	16
2. Charakterystyka gminy Siepraw	17
2.1 Pomoc Społeczna	19
2.2 Ochrona Zdrowia.....	21
2.3 Edukacja	21
2.4 Kultura.....	24
2.5 Bezpieczeństwo.....	26
2.6 Organizacje Pozarządowe	26
3. Diagnoza sytuacji społeczno - ekonomicznej	29
3.1 Struktura ludności w gminie	29
3.2 Rynek pracy i bezrobocie	38
3.3 Profil społeczny osób korzystających z pomocy społecznej.....	44
3.3.1 Ubóstwo.....	45
3.3.2 Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.....	47
3.3.3 Potrzeba ochrony macierzyństwa	48
3.3.4 Bezrobocie	50
3.3.5 Niepełnosprawność	51
3.3.6 Długotrwała lub ciężka choroba	52
3.3.7 Alkoholizm	52
3.4 Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej.....	54
3.4.1 Struktura systemu wspierania rodziny	55

3.4.2 Świadczenia przyznawane w ramach pieczy zastępczej	57
3.5 System pomocy społecznej gminy Siepraw w ujęciu instytucjonalnym	58
4. Prognoza zmian najistotniejszych czynników społeczno-ekonomicznych na lata 2018-2024	59
4.1 Prognozowana zmiana liczby mieszkańców w wieku powyżej 65 roku życia	60
4.2 Prognozowana zmiana liczby osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia	61
4.3 Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych ubóstwem	63
4.4 Prognozowana zmiana liczby rodzin i osób dotkniętych długotrwałą lub ciężką chorobą	64
4.5 Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	66
4.6 Prognoza zmian zachodzących w zakresie problemów związanych z potrzebą ochrony macierzyństwa	67
4.7 Prognoza zmian zachodzących w zakresie problemów związanych z niepełnosprawnością ..	68
4.8 Analiza SWOT	70
5. Cele, kierunki działań i wskaźniki ich realizacji	74
5.1 Misja i wizja	74
5.2 Cele strategiczne, operacyjne, działania i mierniki	75
5.3 Wartości referencyjne mierników	80
6. Sposobu realizacji Strategii oraz jej ramy finansowe	81
7. Monitoring i ewaluacja strategii	85
Spis tabel	89
Spis schematów	91

Wstęp

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Siepraw na lata 2018-2024 została wykonana w odpowiedzi na zachodzące zmiany w obszarach społecznych i ekonomicznych gminy. Zarządzeniem nr 409/18 Wójta Gminy Siepraw z dnia 8 marca 2018 roku został powołany Zespół ds. opracowania i wdrożenia, monitoringu i ewaluacji Strategii. W jego skład weszli:

1. Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sieprawiu – Przewodniczący Zespołu
2. Członkowie Zespołu:
 - Pracownik socjalny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sieprawiu
 - Sekretarz Gminy Siepraw
 - Dyrektor Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu w Sieprawiu
 - Dyrektor Szkoły Podstawowej w Czechówce

W trakcie prac przeprowadzono pogłębioną diagnozę problemów identyfikowanych w gminie. Strategia zawiera również prognozę najistotniejszych czynników, które w najbliższych latach będą wyznaczały podstawowe kierunki działań, w celu rozwiązywania problemów społecznych, dotyczących mieszkańców gminy. W efekcie prac nad Strategią opracowano, dostosowywany do aktualnych potrzeb, zestaw celów strategicznych, operacyjnych i niezbędnych działań oraz wskaźników monitorujących ich efektywność. Ponadto w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych zostały nakreślone ramy finansowe na lata 2018-2024, które będą stanowiły źródło finansowania przyjętych działań. Ramy finansowe prezentowane są w powiązaniu do wdrożonych programów długoterminowych, stanowiących płaszczyznę do realizacji działań nakreślonych w Strategii. W trakcie prac nad dokumentem zostały również opracowane wartości bazowe i referencyjne dla poszczególnych wskaźników, których zadaniem będzie ułatwienie bieżącego monitoringu realizowanego przez cały okres obowiązywania Strategii. Ponadto przyjęta została reguła okresowego przeprowadzania ewaluacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, gdzie w odstępach trzy letnich proces ten będzie dawał podstawy do wnikliwej oceny rezultatów działań. Ewaluacja może również wskazywać obszary, w których rekomendowane będą zmiany przyjętych celów i działań, co stanowi mechanizm zapewniający dostosowanie się do zmieniającego się otoczenia i potrzeb.

Podczas prac został wykorzystany element konsultacji, w postaci spotkań warsztatowych, w trakcie których wyznaczone zostały cele strategiczne na kolejne lata. W spotkaniach uczestniczyli przedstawiciele: Urzędu Gminy Siepraw, gminnych służb społecznych, placówek oświatowych, Policji oraz organizacji pozarządowych.

W trakcie prac konsultacyjnych, bazując na zidentyfikowanych głównych celach strategicznych, przeprowadzono pogłębioną analizę SWOT. Zadaniem jej było zidentyfikowanie mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń, które w trakcie realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będą stanowiły zarówno czynniki wzrostu, jak również czynniki ryzyka zagrażające szansom osiągnięcia zakładanych rezultatów.

W końcowej fazie opracowywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych zostały przeprowadzone konsultacje społeczne, w trakcie których projekt dokumentu został udostępniony szerokiemu gronu pomiotów, instytucji i mieszkańców gminy Siepraw.

1.1 Podstawy prawne dla konstruowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Gmina jako jednostka samorządu terytorialnego została zobligowana do okresowego opracowywania strategii rozwiązywania problemów społecznych. Zadanie to jest określone w art. 17 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, jako własne, w powiązaniu z art. 16b cytowanej ustawy. Dokument strategiczny, zgodnie z normą prawa określoną w art. 16b ust 2 ustawy o pomocy społecznej, powinien zawierać:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych powinna również w swoich celach i projektowanych działaniach nawiązywać do dokumentów strategicznych opracowywanych na różnych szczeblach samorządowych. Powinna stanowić element kompleksowego podejścia do rozwiązywania problemów społecznych. W procesie opracowywania strategii należy uwzględniać obowiązujące programy pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i inne, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Ustawa wprowadza również dla powiatów

obowiązek przeprowadzenia konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami, co zapewnia odpowiednie dopasowanie stosowanych narzędzi polityki społecznej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Siepraw na lata 2018-2024 jest zgodna z założeniami polityki społecznej, określonej w krajowych dokumentach strategicznych, jak również z innymi ustawami kompetencyjnymi szczebla administracji rządowej i samorządowej. Działania przyjmowane w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynikają z bezpośredniego odniesienia do krajowych aktów prawnych, a w szczególności:

- Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 poz. 1875 tj. z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U. z 2017 poz. 1769 tj. z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. z 2018 roku poz. 554 tj. z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. z 2017 roku poz. 1851 tj. z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2018 roku poz. 511 tj. z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2017 roku poz. 697 tj. z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2017 roku poz. 1065 tj. z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2017 roku poz. 882 tj. z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (Dz.U. z 2016 roku poz. 1828 tj. z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 poz. 487 tj. z późn. zm.);
- Ustawy dnia z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2017 poz. 783 tj. z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. 2017 poz. 1952 tj. z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 poz. 1390 tj. z późn. zm.);

- Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2018 poz. 450 tj. z późn. zm.).

1.2 Odniesienie do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu Unii Europejskiej

Doświadczenia Unii Europejskiej po kryzysie, który wybuchł na przełomie lat 2007/2008, spowodowały szereg działań mających na celu zabezpieczenie i szukanie właściwych dróg wyjścia z sytuacji kryzysowych w szeroko pojętym obszarze funkcjonowania obywateli i podmiotów życia publicznego. W wyniku prac przyjęto katalog programów i strategii, wyznaczających kierunki, w których powinny podążać poszczególne kraje członkowskie UE.

Jednym z najistotniejszych z punktu widzenia budowania strategii rozwiązywania problemów społecznych jest:

EUROPA 2020 – STRATEGIA NA RZECZ INTELIGENTNEGO I ZRÓWNOWAŻONEGO WZROSTU SPRZYJAJĄCEGO WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU

Wśród głównych jej celów należy wymienić m.in:

- stopa zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat powinna wzrosnąć z obecnych 69% do co najmniej 75%, między innymi wskutek zwiększenia liczby pracujących kobiet i osób starszych oraz lepszej integracji migrantów na rynku pracy;
- cel związany z edukacją, dotyczący problemu osób przedwcześnie kończących naukę szkolną, obejmuje ograniczenie wskaźnika przerywania nauki do 10% w porównaniu z obecnym poziomem 15% oraz zwiększenie do 2020 r. odsetka osób w wieku 30-34 lat posiadających wyższe wykształcenie z 31% do co najmniej 40%;
- liczbę Europejczyków żyjących poniżej krajowej granicy ubóstwa należy ograniczyć o 25%, co będzie wymagać wydobycia z ubóstwa ponad 20 mln osób¹.

Powyższe cele są ze sobą wzajemnie powiązane. Na przykład lepsze wykształcenie przekłada się na większe szanse na rynku pracy, a zwiększanie stopy zatrudnienia przyczynia się do zmniejszania ubóstwa. Większe możliwości w zakresie działalności badawczo-rozwojowej i innowacyjnej we wszystkich sektorach gospodarki oraz efektywniejsze korzystanie z zasobów poprawią konkurencyjność i będą sprzyjać tworzeniu nowych miejsc pracy. Dzięki inwestycjom w czyste

¹ Za krajową granicę ubóstwa przyjęto próg 60% krajowej mediany rozporządzalnego dochodu w każdym państwie członkowskim.

i niskoemisyjne technologie poprawi się stan środowiska naturalnego, będziemy mogli skuteczniej przeciwdziałać zmianom klimatu oraz zwiększać potencjał w zakresie przedsiębiorczości i zatrudnienia. Strategia Europa 2020 obejmuje szereg innych celów wzajemnie ze sobą powiązanych jednak z uwagi na zakres niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ograniczono się tylko do jej wymiaru społeczno-gospodarczego, co obrazują powyżej zaprezentowane cele.

1.3 Odniesienie do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu krajowym

1.3.1 Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego została przyjęta przez Radę Ministrów uchwałą nr 104 z dnia 18 czerwca 2013 r. i opublikowana w Monitorze Polskim z 2013 roku poz. 640. Odnosi się ona do średniookresowej strategii planowania rozwoju kapitału ludzkiego wyznaczonej w dokumencie strategicznym Unii Europejskiej – „Europa 2020” Spośród pięciu głównych celów strategii „Europa 2020” trzy dotyczą kwestii wpisujących się w SRKL. Są to:

- wzrost zatrudnienia (wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20–64 lat na poziomie 75%, a dla Polski na poziomie 71%),
- podniesienie poziomu kompetencji obywateli (odsetek młodzieży niekontynuującej nauki na poziomie poniżej 10% w UE i na poziomie 4,5% w Polsce, odsetek osób z wykształceniem wyższym lub równoważnym wśród grupy wiekowej 30–34 lata na poziomie minimum 40% w UE i 45% w Polsce,
- zmniejszenie poziomu ubóstwa (zmniejszenie w UE liczby osób zagrożonych ubóstwem o 20 mln, a w Polsce o 1,5 mln).

Ponadto cele SRKL są również zgodne z założeniami czterech inicjatyw flagowych, czyli projektów, które będą realizowane przez Komisję Europejską w okresie do 2020 roku. Są to:

- „Mobilna młodzież”, mająca za zadanie wspierać państwa członkowskie w budowaniu systemu płynnego przejścia z edukacji (kształcenia i szkolenia) na rynek pracy,
- „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia”, zakładający modernizację europejskich rynków pracy, której celem jest wzrost liczby osób podejmujących zatrudnienie oraz lepsze dopasowywanie popytu i podaży na rynku pracy,
- „Europejska platforma współpracy w zakresie walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym”, zawierająca narzędzia, które mają pozwolić osobom zagrożonym ubóstwem uniknąć ryzyka

długotrwałego wykluczenia społecznego przez podjęcie zatrudnienia oraz umożliwić im pełne uczestniczenie w życiu społecznym,

- „Europejska Agenda Cyfrowa”, która ma na celu upowszechnianie technologii cyfrowych wśród obywateli i w środowiskach biznesowych.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego wyznacza wizję gospodarki opartej nie tylko na innowacyjności i zrównoważonym rozwoju. Nowy model gospodarczy powinien opierać się również na wzroście gospodarczym sprzyjającym włączeniu społecznemu. Powinien być on jednak oparty nie tyle na transferach między różnymi grupami społecznymi, ale wzroście dostępności do zatrudnienia, co ma być środkiem do większej spójności społecznej, gospodarczej oraz terytorialnej. Istotna jest również rola ekonomii społecznej i przedsiębiorczości społecznej oraz społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw, jako istotnych czynników sprzyjających ograniczaniu społecznych skutków kryzysu oraz budowaniu wspólnych wartości społeczno-gospodarczych.

1.3.2 Krajowe Plany Działań na rzecz Zatrudnienia na lata 2015-2017²

Krajowy Plan Działań na rzecz Zatrudnienia został przyjęty przez Radę Ministrów uchwałą nr 28/2015 w dniu 10 marca 2015 roku. Zawiera on zasady określone w Europejskiej Strategii Zatrudnienia. Jednocześnie uzupełniając inicjatywy podejmowane na poszczególnych szczeblach administracji samorządowej. Daje podstawy do inicjowania zadań mających na celu m.in. promocję zatrudnienia, ograniczenie negatywnych skutków bezrobocia oraz wspieranie aktywizacji społecznej. Określa on zarazem cele i kierunki działań, zgodnie z priorytetami polityki państwa w dziedzinie rynku pracy, a także zawiera wytyczne, na które orientują się samorządy na szczeblu wojewódzkim przygotowując corocznie regionalne plany działań na rzecz zatrudnienia, w których określone są priorytetowe grupy bezrobotnych i innych osób wymagających objęcia szczególnym wsparciem na regionalnym rynku pracy.

1.3.3 Krajowy Program Reform – Europa 2020

Krajowy Program Reform jest dokumentem opisującym wyzwania i problemy, z jakim będzie w najbliższych latach zmagać się Polska

² W chwili opracowywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych obowiązującym jest Krajowe Plany Działań na rzecz Zatrudnienia na lata 2015-2017

w aspekcie oddziaływań na system społeczno-gospodarczy. Pozostaje on w korelacji z dokumentami strategicznymi Unii Europejskiej i obejmuje bardzo szerokie spektrum zagadnień. Biorąc pod uwagę zakres przedmiotowego opracowania skupimy się jedynie na wybranych zagadnieniach, które zostaną omówione poniżej.

Rozwój i modernizacja infrastruktury społecznej³

Infrastruktura społeczna jest obszarem, który wymaga inwestycji w zakresie m.in. edukacji, kultury, sportu i turystyki. Strumienie środków publicznych kierowane w niniejsze obszary uwalniają potencjał regionów oraz zapobiegają występowaniu nierówności i sprzyjają włączaniu społecznemu. Ponadto przekładają się bezpośrednio na zwiększenie spójności społecznej poprzez wyrównywanie dostępu do wysokiej jakości usług.

Jedną z dziedzin, która zwróciła uwagę autorów KPR jest mieszkalnictwo. Przyjmuje się, że działania w tym obszarze będą zmierzać w kierunku eliminacji deficytów w zasobach mieszkaniowych w segmencie lokali dostępnych dla osób o dochodach niewystarczających do samodzielnego zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych.

Kolejną dziedziną objętą zakresem oddziaływania KPR jest szeroko pojęta edukacja ze szczególnym akcentem na jej modernizację i rozwój. Planowane jest przeprowadzenie modernizacji modelu kształcenia ogólnego, z jednoczesnym rozszerzeniem horyzontu oddziaływań na coraz młodsze roczniki dzieci, włączając w to przedszkola. Podstawowym celem objęcia dzieci młodszych edukacją formalną jest zmniejszanie nierówności społecznych, wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci, w szczególności tych pochodzących ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym, a tym samym poprawa wyników nauczania w przyszłości. Włączenie coraz młodszych dzieci do systemu oświaty umożliwi szybszy powrót ich rodziców na rynek pracy, pozwalając tym samym na przeciwdziałanie negatywnym skutkom procesu starzenia się społeczeństwa polskiego, poprzez zmniejszenie obciążeń systemu zabezpieczenia emerytalnego.

Ochrona zdrowia, jako kolejny obszar mający ogromne znaczenia dla jakości życia obywateli, jest również objęty oddziaływaniem Krajowego Programu Reform. Działania w tym obszarze, jak zakłada KPR, będą ukierunkowywane na poprawę dostępności oraz zdolności instytucjonalnej i poprawę efektywności funkcjonowania systemu ochrony zdrowia, poprzez wprowadzenie zmian w zakresie zasad organizacji i zarządzania w systemie ochrony zdrowia oraz funkcjonowania podmiotów prowadzących działalność leczniczą. Działania te rozszerzane są również na grupę osób starszych, która w wyniku zmian demograficznych ma coraz większy udział w społeczeństwie i w konsekwencji wymagać będzie jeszcze większej koncentracji działań ukierunkowanych na poprawę jakości życia tej grupy. Zakłada się bowiem podjęcie szerszych niż do tej

³ Krajowy Program Reform – Europa 2020, Warszawa 2011 r. s. 24-25

pory działań w zakresie profilaktyki i rehabilitacji oraz opieki długoterminowej, w tym w zakresie szerszego wykorzystania nowoczesnych technologii teleinformatycznych w służbie osobom starszym i niepełnosprawnym, aby umożliwić im niezależne życie i aktywność społeczną. Przyczyni się to do osiągnięcia celu strategicznego, jakim jest poprawa stanu zdrowia społeczeństwa oraz będzie sprzyjało dłuższemu pozostawaniu osób pracujących na rynku pracy.

Ponadto Krajowy Program Reform przyjmuje szereg działań o charakterze modernizacyjnym i innowacyjnym w obszarach: kultury, turystyki i sportu. Wzajemne połączenie całego łańcucha oddziaływań ma w sposób bezpośredni przyczynić się do poprawy jakości życia, włączaniu społecznemu, promocji zdrowego stylu życia, jak również wyrównaniu szans i integracji społecznej.

Nowoczesny rynek pracy⁴

Zmiany demograficzne, jakie będą zachodzić w przeciągu najbliższych lat, powodują konieczność podjęcia szeregu działań ukierunkowanych na zwiększenie zatrudnienia, głównie poprzez aktywizację grup społecznych, które do tej pory pozostawały poza rynkiem pracy. Chodzi tu w szczególności o młodzież, kobiety, osoby powyżej 50 roku życia, osoby niepełnosprawne oraz inne grupy pozostające w bierności zawodowej. Stąd, aby uzyskać zakładany wzrost wskaźnika zatrudnienia potrzebne są zmiany w systemach emerytalnych połączone z działaniami na rynku pracy

i w edukacji, które zmierzają do stworzenia zachęt i budowania motywacji do pozostania dłużej na rynku oraz poprawy atrakcyjności podejmowania pracy i warunków pracy. Niezwykle ważnym jest budowanie systemu kształcenia nadążającego za zmianami technologicznymi ze szczególnym uwzględnieniem technologii IT, która w przypadku młodych (wchodzących na rynek pracy) stanowić może barierę, a w przypadku osób starszych powodować może szybsze ich wypieranie z aktywności zawodowej. Istotnym z punktu widzenia rynku pracy jest również rozwijanie i intensyfikowanie współpracy otoczenia instytucjonalnego dla polityki rynku pracy. Szczególnie funkcjonowanie instytucji rynku pracy, w tym publicznych służb zatrudnienia, poprzez zwiększanie konkurencji w zakresie świadczenia usług kierowanych zarówno do bezrobotnych jak i poszukujących pracy. Istotne jest w tym kontekście wzmocnienie współpracy instytucji publicznych i niepublicznych działających w obszarach zatrudnienia oraz pomocy i integracji społecznej.

Ogromnie ważnym dla zapewnienia nowoczesnego rynku pracy jest zwiększenie aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych i w tym też kierunku KPR zakłada dążenia i intensyfikację działań. Bez wątpienia

⁴ Krajowy Program Reform, op. cit., s. 41-44

obszar ten nie jest pozbawiony barier, które skutecznie obniżają dostępność rynku pracy dla osób niepełnosprawnych, chodzi przede wszystkim o bariery w zakresie infrastruktury transportowej, teleinformatycznej i społecznej. Ich wzajemna koherencja przyczynia się do obniżenia poziomu mobilności zasobów rynku pracy. Lepsze wykorzystanie niestandardowych umów o pracę z wykorzystaniem narzędzi informatycznych (np. telepracy), w znacznym stopniu podniesie szansę na zatrudnienie tym, którzy obecnie nie mogą świadczyć pracy w sposób tradycyjny.

Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz ubóstwu⁵

Działania zmierzające do ograniczania ubóstwa i wykluczenia społecznego, zgodnie z założeniami KPR, będą koncentrowały się na zwiększeniu szans na rynku pracy osób o najniższych kwalifikacjach jednocześnie dotkniętych długotrwałą chorobą lub niepełnosprawnością. Niezbędne jest kontynuowanie działań na rzecz zwiększenia wykorzystania zatrudnienia socjalnego oraz rozwoju sektora ekonomii społecznej, które umożliwią rozbudowę instrumentów zapewniających osobom wykluczonym dostęp do usług społecznych oraz pozwalających na powrót na rynek pracy. Kluczową jest również modernizacja systemu pomocy społecznej, która w dłuższej perspektywie czasowej powinna ukierunkować ten system na budowanie perspektyw dojścia do zatrudnienia, które w sposób bezpośredni prowadzi do wyjścia z wykluczenia społecznego. Powyższe działania muszą iść w parze z oddziaływaniami opiekuńczo-wychowawczymi, których przejawem jest system wspierania rodziny i system pieczy zastępczej.

Problem wykluczenia społecznego znajduje również swoje odzwierciedlenie w aspekcie braku dostępności do technologii teleinformatycznych, czy również dostępu do niezakłóconych dostaw energii. Są to czynniki, które wymagają szczególnej uwagi, gdyż pozostawienie ich nierozwiązanymi powoduje znaczące pogłębianie się różnic w poszczególnych grupach społecznych, a najbardziej jest to widoczne w grupach narażonych na wykluczenie społecznie.

Zjawisko ubóstwa i wykluczenia społecznego w aspekcie przyczyn ich występowania jest powiązane ze sobą wielowymiarowo. Poczynając od zagadnień związanych z dążeniem do podjęcia zatrudnienia na rynku pracy, wykluczenia cyfrowego, kultowego, edukacyjnego. Jedynie kompleksowe oddziaływania na poziomie instytucjonalnym i w obszarze trzeciego sektora będą przynosić efekty w postaci zmniejszania ubóstwa i wykluczenia społecznego.

⁵ Krajowy Program Reform, op. cit., s. 45-46 i 52

1.3.4 Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020 - Nowy wymiar aktywnej integracji

Zagadnienia ubóstwa i wykluczenia społecznego nieustannie poruszane są w dokumentach strategicznych na szczeblu krajowym. Wszystkie wzajemnie powiązane ze sobą oddziaływania mogą zniwelować ich skutki, wymaga to jednak daleko idącej koncentracji i koordynacji, jak również precyzyjnego określania celów strategicznych i operacyjnych. W przypadku Krajowego Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu, jego cel główny został zakreślony już w samym tytule. Opierając się na celu głównym, wyżej opisanym, przyjęto sześć priorytetów obejmujących następujące obszary:

- Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży
- Zapewnienie spójności działań edukacyjnych, społecznych i zawodowych na rzecz dzieci i młodzieży
- Aktywna integracja społeczności lokalnej
- Bezpieczeństwo i aktywność osób starszych
- Zapobieganie niepewności mieszkaniowej i przeciwdziałanie bezdomności
- Zarządzanie i zmiany strukturalne systemu integracji społecznej

Realizacja Krajowego Programu Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym 2020 - Nowy wymiar aktywnej integracji, wymaga szeregu działań o wymiarze prawnym, organizacyjnym, finansowym i edukacyjnym, realizowanych przez wielu partnerów w ramach administracji publicznej oraz partnerstwa publiczno-społecznego. Istotnym elementem będzie skorelowanie działań o charakterze krajowym z działaniami realizowanymi w regionach.

1.3.5 Program Solidarność pokoleń. Działania dla zwiększenia aktywności zawodowej osób w wieku 50+

Program „Solidarność pokoleń 50+” obejmuje szerokie spektrum inicjatyw, których celem jest lepsze wykorzystanie zasobów ludzkich osób w wieku 50 i więcej lat. Podobnie jak do tej pory, zakłada się, że działania w tym zakresie podejmowane będą na wielu poziomach. Począwszy od działań rządu, przez inicjatywy władz regionalnych i lokalnych oraz pracodawców. Niezbędne są również chęci poszczególnych osób do tego, aby wydłużać swoją aktywność. Jest to szczególnie istotne obecnie, gdy znaczna część środków, a zatem i działań w obszarze polityki rynku pracy, pozostaje w gestii władz regionalnych. Celem Programu „Solidarność pokoleń” jest osiągnięcie w perspektywie do 2020 r. wskaźnika zatrudnienia osób w wieku 55–64 lata na poziomie 50%.

Głównym beneficjentem i adresatem Programu są osoby powyżej 50. roku życia. Działania kierowane będą jednak również do szerszego grona osób w różnym wieku, zarówno do osób w wieku 60+, jak i do osób, które dopiero za kilkanaście lub kilkadziesiąt lat wchodzić będą w wiek przedemerytalny (szczególnie do grupy 45+). Adresatami Programu są również określone grupy i podmioty, takie jak przedsiębiorcy, związki zawodowe, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej, publiczne i niepubliczne instytucje rynku pracy, samorządy terytorialne i instytucje administracji rządowej.

1.4 Odniesienie do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu województwa małopolskiego

Sejmik Województwa Małopolskiego przyjął w dniu 26 września 2011 roku Strategię Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020 „**Małopolska 2020. Nieograniczone możliwości**”. Kluczowymi działaniami, które wykazują zbieżność ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Siepraw, przyjętymi w dokumencie strategicznym województwa są:

- wsparcie działań wzmacniających rozwój przedsiębiorczości społecznej,
- wdrożenie systemowych form wsparcia na rzecz dzieci zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz przeciwdziałania i zwalczania dysfunkcji w rodzinie,
- wdrożenie regionalnej strategii działań w kontekście starzenia się społeczeństwa,
- rozwój systemu kształcenia kadr działających w obszarze integrującej polityki społecznej,
- rozwój prorodzinnych form opieki zastępczej.

Powyższe działania realizowane są w ramach Programu Strategicznego „Włączenie Społeczne”, który wchodzi w skład pakietu programów strategicznych pełniących funkcję operacyjną względem Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011-2020.

Powyższe dokumenty i cele w nich określone zostały uzupełnione pakietem programów, których zadaniem jest stworzenie operacyjnych ram działania w obszarach przyjętych w strategii. Należy wśród nich wymienić następujące:

- Małopolski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie do 2020 r.
- Małopolski Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej do 2020 r.

- Regionalny Plan Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Małopolskim na lata 2014-2020
- Małopolski Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2014-2020
- Małopolski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2014-2020
- Wojewódzki Program Dotyczący Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania ich Wykluczeniu Społecznemu oraz Pomocy w Realizacji Zadań na Rzecz Zatrudniania Osób Niepełnosprawnych w Województwie Małopolskim na lata 2014 - 2020

1.5 Odniesienie do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu powiatu myślenickiego

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Myślenickiego na lata 2014-2020 zakłada realizację głównego celu strategicznego pn. „Zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców w zakresie zabezpieczenia i wsparcia społecznego”. Nawiązuje on do celu 7 Strategii Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Myślenickiego na lata 2014-2020. Powiat przyjął, dla realizacji celu strategicznego, zespół celów operacyjnych obejmujących:

1. Obniżenie skali bezrobocia (jako powodu zubożenia społeczeństwa, apatii społecznej i patologii).
2. Poprawa więzi rodzinnych.
3. Eliminację uzależnień, szczególnie wśród osób młodych.
4. Wzrost potencjału partnerów działających na polu polityki społecznej, w tym w zakresie pozyskiwania środków z zewnątrz i rozwoju ich współpracy ze sobą oraz rozwoju wolontariatu w obszarze polityki społecznej.
5. Poprawa jakości pobytu (bazy) w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia.
6. Zwiększenie udziału osób starszych w życiu społeczno-gospodarczym powiatu.
7. Rozwój kadr w zakresie polityki społecznej.

Powyższe cele operacyjne korespondują z potrzebami w obszarach, w których Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Siepraw określa zwarty katalog działań koniecznych do wyrównywania diagnozowanych nierówności i zaburzeń funkcjonowania na gruncie społeczno-ekonomicznym na jej terenie.

2. Charakterystyka gminy Siepraw

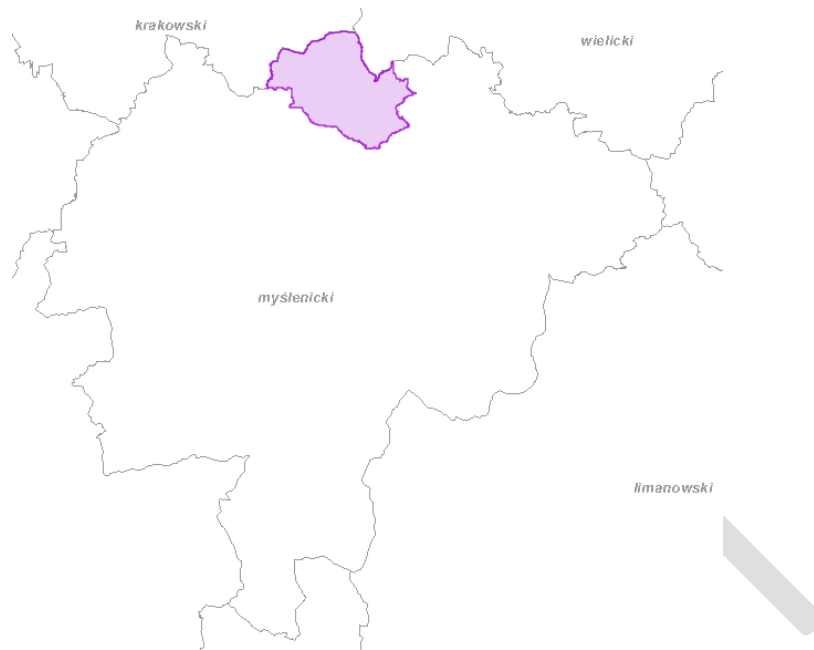
Gmina Siepraw zajmuje powierzchnię 39,9 km² i jest położona na Pogórzu Wielickim, w zlewni rzek Raba i Skawinka, we wschodniej granicy częściowo Gmina położona jest nad Zalewem Dobczyckim. Podstawową funkcją zbiornika jest zapewnienie wody pitnej dla miasta Krakowa i okolicznych gmin. Powierzchnia zbiornika wynosi 10,7 km². Władze samorządowe Gmin Dobczyce i Siepraw podejmują działania mające na celu udostępnienie Zalewu Dobczyckiego dla celów turystyczno – rekreacyjnych, białej żeglugi i zagospodarowanie terenów wokół jeziora w miejscach dostępnych. W lipcu 2013 r. zawarto porozumienie pomiędzy zarządzającym obiektem Regionalnym Zarządem Gospodarki Wodnej w Krakowie, a Burmistrzem Gminy i Miasta Dobczyce i Wójtem Gminy Siepraw dotyczące udostępnienia Zalewu Dobczyckiego do celów rekreacyjnych. Przygotowany jest trzyetapowy projekt: I etap: otwarcie zapory dla zwiedzających i spacerowiczów, II etap: utworzenie przejścia z zapory na wzgórze zamkowe w Dobczycach, III etap: wykorzystanie zalewu do celów rekreacyjnych⁶.

Ogromną zaletą położenia gminy Siepraw jest stosunkowo niewielka odległość od miasta Kraków. W bezpośrednim sąsiedztwie przebiega międzynarodowa droga tranzytowa E 7 łącząca Kraków z południową granicą kraju. Stwarza to dogodne warunki do rozwoju handlu i przemysłu, jak również zwiększa dostępność pod względem turystycznym.

Bezpośrednie sąsiedztwo Zalewu Dobczyckiego, jak również rozwijająca się infrastruktura do uprawiania sportów zimowych, czyni gminę Siepraw atrakcyjnym rejonem pod względem turystycznym.

⁶ Źródło: <https://bip.malopolska.pl/ugsiepraw,a,573094,informacje-o-gminie.html>

Schemat nr 1 - Usytuowanie gminy Siepraw na terenie powiatu myślenickiego

Źródło: Portal geostatystyczny GUS <https://geo.stat.gov.pl/imap/> wg stanu na 10 maja 2018 roku

Gmina Siepraw położona jest w północnej części powiatu myślenickiego, jej północna granica pokrywa się z granicą powiatu. Od wschodu graniczy z gminą Dobczyce, natomiast zachodnią granicą przylega do gminy Myślenice. W skład gminy Siepraw wchodzi cztery wsie: Czechówka, Łyczanka, Siepraw, Zakliczyn. Według stanu na koniec pierwszego półrocza 2017 roku gminę zamieszkiwało ogółem 8 776 mieszkańców.

Schemat nr 2 - Wsie położone na terenie gminy Siepraw

Źródło: Portal geostatystyczny GUS <https://geo.stat.gov.pl/imap/> wg stanu na 10 maja 2018 roku

Na terenie gminy Siepraw według stanu na koniec marca 2018 roku widniało w rejestrze REGON łącznie 1293 podmioty gospodarki narodowej (bez osób fizycznych prowadzących wyłącznie indywidualne gospodarstwa rolne). Najliczniejszą grupę stanowią firmy zatrudniające do 9 pracowników - 1251 podmiotów. W sektorze prywatnym firm zatrudniających do 9 osób zarejestrowanych było 1231, z czego 1096 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Struktura podmiotów gospodarczych na terenie gminy Siepraw z uwzględnieniem klasyfikacji działalności PKD wskazuje, że dominującym sektorem jest handel hurtowy i detaliczny. Kolejną pod względem ilości zarejestrowanych podmiotów gospodarczych jest działalność w obszarze przetwórstwa przemysłowego. Trzecią z kolei grupę stanowią podmioty działające w sektorze budownictwa.

2.1 Pomoc Społeczna

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego, świadczeń wychowawczych, realizacji programów profilaktycznych oraz projektów systemowych.

Pomoc społeczna realizowana na poziomie Ośrodka Pomocy Społecznej wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Ponadto zapobiega trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Świadczenia z pomocy społecznej realizowane są w formie pieniężnej i niepieniężnej. Świadczenia pieniężne to: zasiłek stały - przyznawany dla osób całkowicie niezdolnych do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, zasiłek okresowy - przyznawany ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, ewentualnie możliwość otrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego, zasiłek celowy - świadczenie przyznawane na zaspokojenie niezbędnej potrzeby życiowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. Zasiłek celowy można również otrzymać na pokrycie wydatków związanych ze zdarzeniami losowymi, specjalny zasiłek celowy - świadczenie przyznawane w szczególnie uzasadnionych przypadkach, osobie albo rodzinie o przekraczającym kryterium dochodowym. Ośrodek realizuje także świadczenia niepieniężne np. w formie pracy socjalnej,

pomocy rzeczowej, specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, usług opiekuńczych dla osób starszych i niepełnosprawnych świadczonych w miejscu zamieszkania, interwencji kryzysowej, dożywiania dzieci w szkołach i przedszkolach, pobytu w domu pomocy społecznej i innych.

Ponadto Ośrodek wspiera rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych zapewniona jest pomoc w formie wsparcia asystenta rodziny, który ma za zadanie zmienić stosunek osób w rodzinie do własnej sprawczości, zwiększyć ich poczucie wpływu na własne życie, oraz podnieść samoocenę. Indywidualna pomoc asystenta rodziny ma służyć rozwojowi kompetencji poszczególnych członków rodziny, osiąganiu wyznaczonych przez nich celów, wzbudzaniu w nich wiary we własne możliwości oraz motywowaniu do podejmowania działań, do tej pory uznawanych za niemożliwe. Działania asystenta i rodziny zmierzają do jej usamodzielnienia i pozostawienia dzieci w rodzinie, w środowisku zapewniającym im poczucie bezpieczeństwa i prawidłowy rozwój. Asystent wspiera rodziny w których występują problemy rodzinne a także te, które potrzebują pomocy w odzyskiwaniu zdolności prawidłowego funkcjonowania. Wsparcie rodziny w takiej formie wynika z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Asystent prowadzi pracę z rodziną za jej zgodą i z jej aktywnym udziałem, motywując ją do aktywnego współdziałania w realizacji nakreślonego planu pracy.

Ponadto w strukturze Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej funkcjonuje świetlica środowiskowa - placówka wsparcia dziennego. Jej działania skierowane są głównie do dzieci w wieku szkolnym. Praca placówki ukierunkowana jest na pomoc wychowankom w odrabianiu lekcji, nauce własnej, utrwalaniu wiedzy przyswojonej w szkole.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Wśród głównych zadań GKRPA należy przede wszystkim zwrócić uwagę na pomoc osobom uzależnionym od alkoholu i narkotyków poprzez podejmowanie działań mających na celu rozpoznanie problemu, podjęcie odpowiednich działań profilaktycznych i ich monitoring. Ogromne znaczenie ma również pomoc rodzinom osób uzależnionych poprzez wsparcie psychiczne rodzin i dzieci, a także dofinansowanie różnych form edukacyjnych oraz kulturalnych np. wycieczek, zielonych szkół, półkolonii itp. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych podejmuje aktywną współpracę z jednostkami i instytucjami gminnymi w zakresie organizowania profilaktyki. Częstą formą właśnie takiego oddziaływania są:

warsztaty i programy profilaktyczne organizowane w szkołach, zajęcia sportowe i kulturalne dla dzieci z terenu gminy Siepraw.

2.2 Ochrona Zdrowia

W obszarze ochrony zdrowia na terenie gminy Siepraw w ramach podstawowej opieki zdrowotnej funkcjonują następujące podmioty prywatne:

1. Centrum Medyczne Siepraw Spółka z o.o.- oferujące w ramach POZ gabinety: lekarskie, pielęgniarские i położnej.
2. Grupowa Praktyka Lekarska - Ośrodek Zdrowia w Sieprawiu, Jolanta Bobrowska - Spółka Jawna, która w ramach POZ oferuje gabinety: lekarza i pielęgniarki środowiskowej – rodzinnej.
3. Grupowa Praktyka Pielęgniarska GABINET PIEŁĘGNIARSKI POZ - GPP s.c.
4. Indywidualna Praktyka Pielęgniarska - Anna Bętkowska, oferująca gabinet położnej środowiskowej – rodzinnej.
5. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "REMEDIUM" - zapewniający gabinet lekarza podstawowej opieki zdrowotnej.

Ponadto na terenie gminy Siepraw funkcjonują dwie apteki: DOZ Apteka - Dbam o Zdrowie oraz Apteka "Pod Modrzewiami", obie zlokalizowane w Sieprawiu. Wskaźnik liczby ludności przypadającej na aptekę w gminie Siepraw znacząco odbiega od wartości odnotowywanych na terenie kraju i województwa. Według danych GUS w 2016 roku na terenie gminy Siepraw w przeliczeniu na jedną aptekę przypadało 4 359 mieszkańców, dla porównania w kraju wartość tego wskaźnika wyniosła 2 933, a w woj. małopolskim 2 969. Analiza zaprezentowanych danych wskazuje zasadność uruchomienia na terenie gminy Siepraw dodatkowo jednej apteki lub punktu aptecznego.

2.3 Edukacja

Wszystkie poniżej wymienione placówki oświatowe funkcjonują jako jednostki budżetowe, których organem prowadzącym jest gmina Siepraw. Głównym źródłem finansowania oświaty dla gminy jest tzw. część oświatowa subwencji ogólnej z budżetu państwa. Pozostałe środki finansowe, konieczne dla zabezpieczenia potrzeb w obszarze edukacji, pochodzą z budżetu gminy.

Szkoła Podstawowa im. Św. Brata Alberta w Czechówce

Placówka oświatowa realizuje programy nauczania uwzględniające podstawę programową kształcenia ogólnego i podstawę wychowania przedszkolnego. Umożliwia zdobycie wiedzy i umiejętności niezbędnych do uzyskania świadectwa ukończenia szkoły podstawowej oraz do dalszego kształcenia. Realizuje ustalone przez Ministra Edukacji Narodowej zasady oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów oraz przeprowadzania egzaminów i sprawdzianów.

Głównym celem i misją szkoły jest współpraca ukierunkowana na osiąganie sukcesów uczniów i zadowolenie rodziców, a wskaźnikiem tego jest ich satysfakcja i prestiż szkoły w środowisku. Priorytetem szkoły jest wysoka efektywność kształcenia, przygotowanie do dalszej edukacji, zapewnienie warunków wszechstronnego rozwoju każdego ucznia.

Szkoła jest nowoczesną, bezpieczną i przyjazną placówką, która kładzie nacisk na pracę zespołową, wzajemny szacunek i wsparcie. Uczy kreatywności, z jednoczesnym naciskiem na odpowiedzialność za własne decyzje. Metody pracy uczą otwartości na świat i zmiany w nim zachodzące, wzbudzając chęć do czerpania z jego dorobku naukowego i kulturowego.

Szkoła jest zakorzeniona w tradycji lokalnej i narodowej. Kształci swoich wychowanków w oparciu o szacunek do drugiego człowieka, poszanowanie systemu wartości, dziedzictwa kulturowego i historycznego.

Każdy uczeń szkoły osiąga sukces na miarę swoich możliwości, uczy się żyć w środowisku i dla środowiska. W uczniach kształtowana jest wrażliwość na dobro, prawdę i piękno.

Szkoła Podstawowa w Łyczance

Misja szkoły realizowana jest poprzez działania ukierunkowane na rozwijanie i kształtowanie poznawczych możliwości uczniów i stwarzanie atmosfery do nabywania rzetelnej wiedzy. Uczniowie przygotowani są do sprawnego działania w różnych sytuacjach szkolnych i pozaszkolnych. Ponadto poszerzane są zainteresowania uczniów, jak również tworzone są warunki do rozwijania wyobraźni, ekspresji plastycznej, muzycznej i ruchowej.

Szkoła czuwa nad realizacją treści patriotycznych i umożliwia uczniom poznawanie regionu oraz jego kultury. Kształtowane są zachowania prozdrowotne i doskonalone są umiejętności dbania o siebie i własne ciało.

Bardzo dużą wagę przykładają się do kształtowania i utrzymywania zachowań proekologicznych.

Funkcję edukacyjną szkoła dopełnia działaniami wychowawczymi, na które składają się poniżej wymienione.

- Budowanie spójnego programu wychowawczo-profilaktycznego i wdrażanie go w praktyce.
- Integrowanie działań wychowawczych i opiekuńczych szkoły i rodziny, zachęcenie rodziców do aktywnego włączenia się w działania podejmowane przez szkołę w zakresie wychowania.
- Wprowadzenie dziecka w ogólnie przyjęty system norm i wartości.
- Przeciwdziałanie i redukcja przemocy w celu uzyskania przyjaznych więzi międzyludzkich.
- Przeciwdziałanie i redukcja przejawów wandalizmu i nieposzanowania mienia własnego, szkolnego i społecznego.
- Kształcenie u ucznia umiejętności szukania alternatywnych sposobów spędzania wolnego czasu.
- Kształtowanie u ucznia postawy człowieka tolerancyjnego, który ma szacunek dla siebie i innych oraz jest odpowiedzialny za swoje postępowanie.
- Kształcenie postawy tolerancji wobec uczniów i osób niepełnosprawnych.
- Dbłość o ceremoniał szkolny, uczenie umiejętności obchodzenia świąt szkolnych, państwowych i innych.

Zespół Placówek Oświatowych w Sieprawiu

Zespół w ramach działalności statutowej prowadzi wychowanie przedszkolne i naukę w zakresie 8 - letniej szkoły podstawowej. Ponadto prowadzone jest wychowanie przedszkolne oraz obowiązkowe roczne przygotowanie przedszkolne w oddziałach przedszkolnych funkcjonujących przy szkole.

Działania edukacyjne skupiają się na realizacji zadań dydaktyczno - wychowawczych i opiekuńczych w toku 8 - letniego cyklu nauczania w klasach od -I do VIII , a w latach 2017 -2019 również w klasach II i III gimnazjalnych.

W ramach promocji i ochrony zdrowia działania o charakterze profilaktycznym dostosowane są do potrzeb rozwojowych uczniów oraz są przygotowywane w oparciu o przeprowadzoną diagnozę potrzeb i problemów. Adresatami programów profilaktycznych są uczniowie, nauczyciele i rodzice.

Ponadto szkoła realizuje program uczenia uniwersalnych zasad etyki, zasad solidarności, demokracji, tolerancji, sprawiedliwości i wolności; rozwijane jest u uczniów poczucie odpowiedzialności za swoje postępowanie. Kształtowane są również postawy poszanowania polskiej tradycji kulturowej oraz uznanie wartości kultur innych państw i narodów.

Zespół Placówek Oświatowych w Zakliczynie

Placówka powstała w 1903 roku, jest jednostką organizacyjną gminy Siepraw. Realizuje programy nauczania ogólnego oraz wychowania przedszkolnego.

W ramach nauki w szkole realizowane są zadania dydaktyczno – wychowawcze i opiekuńcze w toku 8-letniego cyklu nauczania. Placówka zapewnia warunki umożliwiające stosowanie specjalnej organizacji nauczania dla dzieci objętych kształceniem specjalnym. Ponadto zapewniana jest opieka w formie zajęć świetlicowych dla uczniów, którzy przychodzą lub pozostają dłużej w szkole ze względu na odległy dojazd do szkoły, czas pracy rodziców lub inne okoliczności wymagające zapewnienia opieki w szkole.

Działalność Zespołu Placówek przejawia się również poprzez zapewnienie wychowania przedszkolnego w Przedszkolu Gminy Siepraw w Zakliczynie oraz obowiązkowe roczne przygotowanie przedszkolne w Oddziałach Przedszkolnych. W obszarze tym realizowane są zadania opiekuńczo – wychowawcze dopasowane do wieku dzieci oraz zadania wychowawczo – dydaktyczne w zakresie co najmniej podstawy programowej. Sprawowana jest opieka nad dziećmi w wieku przedszkolnym oraz oferowana jest pomoc rodzicom w ich wychowywaniu. Ponadto w ramach programu realizowane jest przygotowanie dzieci do nauki w szkole podstawowej.

2.4 Kultura

Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Sieprawiu

Został utworzony w 2001 roku działa w formie jednostki organizacyjnej gminy Siepraw. Statutowym obszarem jego działania jest tworzenie, upowszechnianie i ochrona kultury na terenie gminy.

Wśród najistotniejszych działań Ośrodka należy zwrócić uwagę m.in. na Ogólnopolskie Warsztaty Gospel, które są wydarzeniem organizowanym przez GOKiS od 2006 roku. Warsztaty te są niezwykle

przedsięwzięciem na wielu płaszczyznach – integrują ludzi, dają szanse rozwoju, pozwalają świetnie się bawić i celebrować muzykę. Sieprawske warsztaty

są wydarzeniem, które dzięki doświadczeniu zdobywanym przez lata na stałe wpisał się w kalendarz polskiej muzyki Gospel. W warsztatach tych udział biorą nie tylko uczestnicy z całej Małopolski, lecz również z innych zakątków kraju, a nawet spoza granic. Co roku na scenie podczas koncertu finałowego zobaczyć można około 300 uczestników, a wśród nich dzieci i młodzież, dorosłych oraz seniorów. Pośród nich spotkać można profesjonalistów, dla których muzyka Gospel to sposób na życie, lecz również rzeszę zapalonych amatorów, którzy mają okazję szlifować swoje umiejętności, zdobywać doświadczenie i uczyć się śpiewu od najlepszych. Do współpracy podczas warsztatów co roku zaproszeni zostają instruktorzy rozpoznawalni w środowisku Gospel na całym świecie. Zwieńczeniem każdych warsztatów jest koncert finałowy, któremu co roku towarzyszy zbiórka datków na cele charytatywne.

Bieg Sieprawska Piątka jest wydarzeniem organizowanym przez GOKiS od 2013 roku. Celem imprezy jest propagowanie aktywnego i zdrowego trybu życia wśród mieszkańców gminy Siepraw oraz całej Małopolski, popularyzacja i upowszechnianie biegania jako najprostszej formy sportu i rekreacji ruchowej zarówno wśród dzieci, jak i dorosłych oraz integrowanie lokalnej społeczności. Sieprawska Piątka obejmuje biegi na czterech dystansach – 500m dla dzieci, 1km i 2km dla młodzieży oraz 5km w kategorii OPEN. W ostatnich latach w biegach udział brało corocznie ponad 400 uczestników. Każdy z nich za udział w wydarzeniu otrzymuje pamiątkowy medal.

Piknik „Siepraw Bez Barrier” jest imprezą integracyjną, organizowaną przez GOKiS przy współpracy z instytucjami pomocy społecznej: GOPS w Sieprawiu, Fundacją na Rzecz Chorych na SM im. bł. Anieli Salawy oraz Polskim Towarzystwem Walki z Kalectwem Oddział w Krakowie. Udział w pikniku biorą członkowie Fundacji i Towarzystwa, niepełnosprawni mieszkańcy gminy Siepraw oraz pensjonariusze Domu Pomocy Społecznej z Krakowa, w którym wolontariat pełnią uczniowie sieprawskiego gimnazjum. Piknikowi co roku towarzyszą program artystyczny oraz wspólne gry i zabawy, prowadzone przez wolontariuszy ze szkoły. Wydarzenie pozwala na integrację osób niepełnosprawnych, dodatkowo angażuje młodzież z Sieprawia w działalność prospołeczną.

2.5 Bezpieczeństwo

Ochotnicze Straże Pożarne na terenie gminy Siepraw

Na terenie Gminy Siepraw działają cztery jednostki OSP w tym trzy jednostki znajdują się w Krajowym Systemie Ratownictwa Gaśniczego. Siedziby jednostek OSP na terenie gminy mają swoje lokalizacje w: Sieprawiu, Zakliczynie, Czechówce oraz Łyczance. Łączna liczba czynnych członków OSP wynosi 147 osób (w tym 146 mężczyzn, 1 kobieta), członków wspierających jest 15 oraz 20 osób ma status honorowego członka OSP. W gminie działają trzy Młodzieżowe Drużyny Pożarnicze zrzeszające 40 członków (w tym 9 dziewcząt oraz 31 chłopców)⁷.

Ponadto na terenie gminy Siepraw w ramach struktur powiatowych funkcjonuje Państwowa Straż Pożarna oraz Policja, których komendy powiatowe znajdują swoje lokalizacje na terenie miasta Myślenice.

2.6 Organizacje Pozarządowe

Stowarzyszenie Inicjatyw Obywatelskich w Czechowce

Głównym obszarem działania organizacji jest propagowanie kultury i tradycji regionu oraz pomoc charytatywna. Wśród najistotniejszych działań podejmowanych przez Stowarzyszenie należy wymienić m.in. cykliczny udział w dożynkach powiatowych poprzez wystawianie stoiska z potrawami regionalnymi lub reprezentowanie gminy z wieńcem dożynkowym. Organizacja wspiera wiele akcji charytatywnych takich jak np. „Zamieńmy barak na dom”. Jej głównym celem była organizacja kiermaszu, podczas którego zbierano pieniądze i pomoc rzeczową dla osób potrzebujących. Ponadto Stowarzyszenie wspiera wiele akcji organizowanych przez Teatr w Stodole m.in. Święto Gruszki i Jabłka w Czasławiu oraz Święto Jarzębiny w Krzywaczce, gdzie wystawiane są stoiska z potrawami regionalnymi.

⁷ Źródło: <http://www.siepraw.pl>

Stowarzyszenie Przyjaciół Zakliczyna

Organizacja w swoich działaniach skupia się na działalności charytatywnej. Najczęstszą formą jej działania jest wydawanie żywności potrzebującym z Banku Żywności na terenie wsi Zakliczyn. Ponadto, co roku, przyjmowani są pielgrzymi idących do Częstochowy, ta forma pomocy organizowana jest we współpracy z OSP Zakliczyn. Przyjmuje ona nie tylko postać udostępnienia noclegu ale również przygotowywane są posiłki dla pielgrzymów. W ramach swojej działalności Stowarzyszenie prowadzi bardzo ścisłą współpracę z Ochotniczą Strażą Pożarną w Zakliczynie, co wpływa na kształtowanie właściwych postaw i więzi wśród mieszkańców Zakliczyna.

Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi Sieprawskiej

Stowarzyszenie powołano w celu promocji Ziemi Sieprawskiej, utrwalenia jej historii i tradycji, opieki nad zabytkami i innymi śladami przeszłości, integracji społecznej i kulturalnej mieszkańców wszystkich miejscowości w gminie Siepraw. W 2001 roku Stowarzyszenie zaczęło wydawać czasopismo pod nazwą "Z Czterech Stron Gminy", które odegrało ważną rolę w środowisku i promocji Stowarzyszenia. Obecnie jego wydawcą jest gmina Siepraw. Stowarzyszenie ściśle współpracuje z redakcją gazety.

Wśród głównych przedsięwzięć realizowanych przez Stowarzyszenie należy wymienić m.in:

- organizację imprez kulturalnych organizowanych w gminie oraz w powiecie np. Festiwal "Anioły" w Myślenicach, imprezy masowe organizowane przez Urząd Gminy i GOKiS
- wystawy autorskie twórców z naszego terenu np. malarzy amatorów S. Pyrdka w 2000 r., Henryka Kozubskiego 2008 r., ks. Władysława Podhalańskiego "Na szkle malowane" 2009 r., Małgorzaty Zawadzkiej- piszącej ikony i malującej obrazy 2010 r. Malarzy artystów m.in. Jerzego Wójcika w 2010 r., rzeźbiarza Zdzisława Sudera, grafika Ireneusza Głąb i innych. Zorganizowało również koncerty Grzegorza Turnaua i Mieczysława Górki
- wystawy fotograficzne m.in. "Z historii Parafii Siepraw", "Kościoły Sieprawia na fotografiach Józefa Chorobika", "Gdzie Polakom spocząć przyszło"

- konkurs "Pamiętajcie o ogrodach" na najpiękniejsze ogródki w gminie

Stowarzyszenie wspólnie z GOKiS powołało "Klub 50+" dla seniorów, które z powodzeniem działa od marca 2010 r.

Stowarzyszenie Zakliczyn Na Dzisiaj i Na Jutro

Organizacja powstała w 2016 roku, działania swoje realizuje poprzez aktywizację kulturalną jej członków, integrację rekreacyjną i towarzyską, jak również wzajemną pomoc. Stowarzyszenie włącza się w rozwijanie i propagowanie inicjatyw, postaw i działań sprzyjających rozwojowi miejscowej społeczności oraz wspieranie organizacyjne i rzeczowe osób fizycznych i jednostek. Od chwili powstania podejmowano szereg inicjatyw, wśród których na szczególną uwagę zasługują zorganizowanie w 2016 roku wystawy "Nasze Pasje, Małe i Duże", gdzie pokazano przedmioty wykonane przez członków stowarzyszenia i mieszkańców Zakliczyna. Prezentowane były m.in: mozaika artystyczna, haft, ozdoby świąteczne, obrusy i serwety wykonane różnymi technikami, fotografia artystyczna pokazująca ciekawe miejsca z terenu gminy Siepraw, w tym obiekty zabytkowe. Wystawa miała na celu pokazanie sposobu na wykorzystanie wolnego czasu mieszkańców i realizowanie swoich pasji. Ponadto przy współpracy ze Stowarzyszeniem KAT z Dobczyc Stowarzyszenie zorganizowało kiermasz przed Świętami Bożego Narodzenia na Małym Rynku w Dobczycach. Prezentowane tam były prace, własnoręcznie wykonane, nawiązujące swoimi motywami do okresu Świąt Bożego Narodzenia. Wydarzenie to było jedną z form promocji Zakliczyna oraz działalności Stowarzyszenia.

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Turystyczna Podkowa

Działa na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. Działalność uwzględnia ochronę oraz promocję środowiska naturalnego, krajobrazu i zasobów historyczno-kulturowych, rozwój turystyki oraz popularyzację i rozwój produkcji wyrobów regionalnych. Wśród najistotniejszych działań podejmowanych niewątpliwie godnym uwagi jest rozwój usług turystycznych i okołoturystycznych na obszarze gminy. Organizacja ponadto aktywnie wspiera przedsiębiorczość mieszkańców w podejmowaniu i rozwijaniu działalności gospodarczej oraz tworzeniu

nowych miejsc pracy, w tym z uwzględnieniem innowacyjności, ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatycznym. Stowarzyszenie promuje obszar, na którym działa i przyczynia się do poszerzania współpracy między podmiotami zaangażowanymi w turystykę i rekreację.

3. Diagnoza sytuacji społeczno - ekonomicznej

Rozdział poświęcony diagnozie sytuacji społeczno-ekonomicznej mieszkańców gminy Siepraw w swojej głównej strukturze obejmuje obszary z zakresu demografii, rynku pracy oraz zagadnień będących przedmiotem oddziaływania systemu pomocy społecznej.

3.1 Struktura ludności w gminie

Gmina Siepraw terytorialnie i administracyjnie wchodzi w skład powiatu myślenickiego. Według stanu na koniec pierwszego półrocza 2017 roku liczba mieszkańców powiatu myślenickiego wyniosła 125 955 osób, co stanowi 3,72% ogółu populacji Województwa Małopolskiego. Na terenie gminy Siepraw końcem pierwszego półrocza 2017 roku zamieszkiwało 8 776 osób, co stanowi udział 0,26% ogółu mieszkańców województwa małopolskiego oraz prawie 7% udział w populacji powiatu. Gmina Siepraw pod względem liczby mieszkańców zajmuje 6 pozycje wśród gmin wchodzących w skład powiatu. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tablica nr 1 - Rozkład ludności powiatu myślenickiego wg stanu na koniec I półrocza 2017 roku

Wyszczególnienie	Ludność ogółem	Udział ludności w ogólnej liczbie mieszkańców województwa małopolskiego
MAŁOPOLSKIE	3 386 162	100,00%
powiat myślenicki	125 955	3,72%
gminy		
Dobczyce	15 217	0,45%
Lubień	9 991	0,30%
Myślenice	43 862	1,30%

Wyszczególnienie	Ludność ogółem	Udział ludności w ogólnej liczbie mieszkańców województwa małopolskiego
Pcim	10 981	0,32%
Raciechowice	6 285	0,19%
Siepraw	8 776	0,26%
Sułkowice	14 793	0,44%
Tokarnia	8 715	0,26%
Wiśniowa	7 335	0,22%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Struktura ludności gminy Siepraw na przestrzeni ostatnich 6 lat, w ujęciu udziału kobiet i mężczyzn wykazuje się stabilnością, niedostrzegane są znaczące odchylenia w rozkładzie tych grup populacji. Średnia wielkość udziału mężczyzn w populacji mieszkańców gminy w badanym okresie wyniosła 49,52%, a kobiet 50,48%. Szczegółowe dane zawarto w poniższej tabeli.

Tablica nr 2 - Stan ludności wg miejsca zamieszkania i płci (stan na koniec I półrocza)

Wyszczególnienie	Siepraw									
	2012		2013		2014		2015		2016	
	liczba	udział	liczba	udział	liczba	udział	liczba	udział	liczba	udział
ogółem	8 342	100,00%	8 402	100,00%	8 500	100,00%	8 603	100,00%	8 695	100,00%
mężczyźni	4 137	49,59%	4 151	49,40%	4 207	49,49%	4 267	49,60%	4 305	49,51%
kobiety	4 205	50,41%	4 251	50,60%	4 293	50,51%	4 336	50,40%	4 390	50,49%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując strukturę mieszkańców powiatu myślenickiego na przestrzeni lat 2010-2017 dostrzegalna jest tendencja wzrostowa w zakresie ogólnej liczby mieszkańców. W ciągu ostatnich 8 lat wzrost liczby mieszkańców powiatu osiągnął poziom ponad 3%. Badając rozmieszczenie mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu myślenickiego należy stwierdzić, że udział poszczególnych gmin w ujęciu liczby ich mieszkańców wykazuje się dużą stabilnością, w latach 2014-2016 nie zachodziły żadne zmiany liczby mieszkańców, które miałyby dynamiczny charakter. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tablica nr 3 - Liczba mieszkańców powiatu myślenickiego wg miejsca zamieszkania w podziale na gminy w latach 2014-2016 (stan na I półrocze)

Wyszczególnienie	2014		2015		2016	
	liczba ogółem	udział	liczba ogółem	udział	liczba ogółem	udział
Powiat myślenicki	124 324	100,00%	124 743	100,00%	125 315	100,00%
Dobczyce	15 132	12,17%	15 158	12,15%	15 184	12,12%
Lubień	9 912	7,97%	9 968	7,99%	10 021	8,00%
Myślenice	43 193	34,74%	43 356	34,76%	43 617	34,81%
Pcim	10 916	8,78%	10 984	8,81%	10 950	8,74%
Raciechowice	6 236	5,02%	6 225	4,99%	6 245	4,98%
Siepraw	8 500	6,84%	8 603	6,90%	8 695	6,94%
Sułkowice	14 620	11,76%	14 669	11,76%	14 695	11,73%
Tokarnia	8 576	6,90%	8 552	6,86%	8 619	6,88%
Wiśniowa	7 239	5,82%	7 228	5,79%	7 289	5,82%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ukazując dynamikę zmian liczby mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu myślenickiego należy stwierdzić, że na wyróżnienie zasługują pod tym względem gminy: Siepraw, Lubień i Myślenice. W latach 2014-2016 dwie z nich wykazały się więcej jak jednoprocentową dynamiką przyrostu liczby mieszkańców, jednocześnie wszystkie przekraczały tempo przyrostu mieszkańców wyliczone dla całego powiatu, które w analizowanym okresie przyjęło wielkość 0,8%. Nie została, w tym czasie, odnotowana ujemna dynamika przyrostu liczby mieszkańców, jednak najniższy wskaźnik przyrostu liczby mieszkańców występuję w gminach: Dobczyce, Pcim i Raciechowice. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tablica nr 4 – Dynamika zmian liczby mieszkańców w poszczególnych gminach za okres 2014-2016

Wyszczególnienie	2014	2015		2016	
	liczba ogółem	liczba ogółem	zmian [%] [2014=100]	liczba ogółem	zmian [%] [2014=100]
Powiat myślenicki	124 324	124 743	0,34%	125 315	0,80%
Dobczyce	15 132	15 158	0,17%	15 184	0,34%
Lubień	9 912	9 968	0,56%	10 021	1,10%
Myślenice	43 193	43 356	0,38%	43 617	0,98%
Pcim	10 916	10 984	0,62%	10 950	0,31%
Raciechowice	6 236	6 225	-0,18%	6 245	0,14%
Siepraw	8 500	8 603	1,21%	8 695	2,29%
Sułkowice	14 620	14 669	0,34%	14 695	0,51%
Tokarnia	8 576	8 552	-0,28%	8 619	0,50%

Wyszczególnienie	2014	2015		2016	
	liczba ogółem	liczba ogółem	zmian [%] [2014=100]	liczba ogółem	zmian [%] [2014=100]
Wiśniowa	7 239	7 228	-0,15%	7 289	0,69%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Istotną z punktu widzenia problemów społecznych jest struktura wiekowa mieszkańców powiatu. Skupiając się na grupie wiekowej powyżej 65 roku życia, która stanowi jeden z podstawowych obszarów oddziaływania jednostek pomocy społecznej, należy stwierdzić, że grupa ta z upływem lat ma coraz większy udział w populacji mieszkańców powiatu. Podobnie proporcje te kształtują się w gminie Siepraw, gdzie występuje jednoznacznie widoczny trend wzrostowy, co pokazują dane z lat 2014 – 2016, zaprezentowane w poniższej tabeli.

Tablica nr 5 - Liczba mieszkańców w wieku 65 lat i więcej w latach 2014-2016

powiat / gmina	Funkcjonalne grupy wiekowe	2014		2015		2016	
		liczba	udział	liczba	udział	liczba	udział
Powiat myślenicki	ogółem	124 482	100,00%	125 020	100,00%	125 647	100,00%
	65 i więcej	14 997	12,05%	15 393	12,31%	15 967	12,71%
Siepraw	ogółem	8 566	100,00%	8 635	100,00%	8 718	100,00%
	65 i więcej	943	11,01%	973	11,27%	993	11,39%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Badając strukturę wiekową w ujęciu grupy mieszkańców w wieku powyżej 65 lat, przeprowadzono analizę dynamiki przyrostu tej grupy. Jako bazowy przyjęto 2014 rok i w odniesieniu do niego zaprezentowano tempo przyrostu mieszkańców w wieku powyżej 65 lat. Analiza zaprezentowana w poniższej tabeli pokazuje, że wraz z upływem czasu, wzrasta w zdecydowanie większym tempie liczba mieszkańców w wieku powyżej 65 roku życia. Wzrost ten na przestrzeni trzech lat (2014-2016) wyniósł ponad 6% na obszarze całego powiatu. Odnosząc tą zmianę do przyrostu mieszkańców ogółem, która w latach 2014-2016 osiągnęła wartość jedynie 0,9%, należy stwierdzić, że przyrost tej grupy mieszkańców powiatu myślenickiego jest prawie siedmiokrotnie większy niż przyrost mieszkańców ogółem. Na obszarze gminy Siepraw proporcje te układają się bardzo podobnie, jednak z mniejszym natężeniem dynamiki zmian. Przyrost liczby mieszkańców w wieku powyżej 65 roku życia w okresie lat 2014-2016 osiągnął poziom przewyższający 5% w stosunku do prawie 2% przyrostu liczby mieszkańców ogółem. W najbliższej przyszłości będzie to miało ogromne znaczenie dla obciążenia powiatu oraz gminy w zakresie świadczeń socjalnych dla grupy seniorów. Odnosząc te wielkości do proporcjonalnie mniejszych odczytów przyrostu liczby mieszkańców ogółem, należy uznać, że sytuacja demograficzna gminy Siepraw jednoznacznie wskazuje na rosnące

wyzwania dla systemu pomocy społecznej w zakresie oddziaływań na rzecz seniorów. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tablica nr 6 - Dynamika przyrostu mieszkańców w wieku 65 lat i więcej w ujęciu terytorialnym w latach 2014-2016

powiat / gmina	Funkcjonalne grupy wiekowe	2014	2015		2016	
		liczba	liczba	zmiana [%] [2014=100]	liczba	zmiana [%] [2014=100]
Powiat myślenicki	ogółem	124 482	125 020	0,43%	125 647	0,94%
	65 i więcej	14 997	15 393	2,64%	15 967	6,47%
Siepraw	ogółem	8 566	8 635	0,81%	8 718	1,77%
	65 i więcej	943	973	3,18%	993	5,30%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Problem postępującego starzenia się społeczeństwa gminy Siepraw dostrzegalny jest również w aspekcie podziału mieszkańców na grupy w wiek: przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym. Dodatkowo dla potrzeb prowadzonej analizy zostało wprowadzone rozróżnienie na kategorie wieku produkcyjnego mobilnego i niemobilnego. Kluczową kategorią obrazującą potencjał populacji jest udział w niej osób w wieku produkcyjnym, czyli ludność wykonującą pracę, która przynosi dochód lub bezrobotnych. Przedziały wiekowe opisujące wiek produkcyjny, przyjęte w statystyce dla potrzeb ekonomii klasyfikują:

- mężczyźni pomiędzy 18 - 64 rokiem życia,
- kobiety pomiędzy 18 - 59 rokiem życia.

Jak już wcześniej wspomniano kategoria wieku produkcyjnego została dodatkowo opisana podkategoriami:

- wieku produkcyjnego mobilnego - 18 - 44 lata mężczyźni i kobiety,
- wieku produkcyjnego niemobilnego - 45 - 64 lata mężczyźni i 45-59 lat kobiety.

Zaprezentowane w poniższej tabeli dane pokazują tendencję, utrzymującą się na przestrzeni lat 2014-2016, charakteryzuje się ona względnie stałym poziomie udziału mieszkańców gminy Siepraw w wieku produkcyjnym. Jednocześnie w przyjętym przedziale czasowym odnotowywany jest stale rosnący udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, co potwierdza wcześniej wnioski na temat postępującego starzenia się populacji mieszkańców gminy.

Tablica nr 7 - Ludność gminy Siepraw w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny w latach 2014-2016

Wyszczególnienie	Siepraw					
	2014		2015		2016	
	liczba	udział	liczba	udział	liczba	udział
ogółem	8 566	100,00%	8 635	100,00%	8 718	100,00%
w wieku przedprodukcyjnym	1 881	21,96%	1 874	21,70%	1 895	21,74%
w wieku produkcyjnym	5 494	64,14%	5 513	63,84%	5 566	63,84%
w wieku produkcyjnym mobilnym	3 567	41,64%	3 596	41,64%	3 610	41,41%
w wieku produkcyjnym niemobilnym	1 927	22,50%	1 917	22,20%	1 956	22,44%
w wieku poprodukcyjnym	1 191	13,90%	1 248	14,45%	1 257	14,42%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Powyższe rozważania potwierdzają dane płynące z analizy wskaźnika obciążenia demograficznego. Liczba mieszkańców gminy Siepraw w wieku poprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym wykazuje tendencję rosnącą od 2012 roku. Wartość tego wskaźnika na koniec 2016 roku osiągnęła poziom 22,6. Oznacza to, że na każdą osobę w wieku powyżej 65 roku życia przypadało przeszło cztery osoby w wieku produkcyjnym. Porównując tą proporcję liczoną dla obszaru województwa, gdzie na jednego mieszkańca w wieku poprodukcyjnym w 2016 roku przypadało tylko trzech w wieku produkcyjnym. Należy stwierdzić, że sytuacja demograficzna gminy Siepraw kształtuje się korzystniej. Podobnie, jednak z większą dynamiką, zmienia się liczba mieszkańców gminy w wieku poprodukcyjnym przypadająca na sto osób w wieku przedprodukcyjnym. Odwołując się do poniższych danych można stwierdzić, że w 2016 roku na każdym 100 osób w wieku przedprodukcyjnym przypadało, aż 66 osób w wieku poprodukcyjnym. Na przestrzeni czterech analizowanych lat wartość ta powiększyła się o prawie 10%. Wskazuje to na rosnący udział mieszkańców gminy w wieku powyżej 65 roku życia w stosunku do części populacji, która dopiero w następnych latach będzie wkraczać na runek pracy. Niepokojący jest również rosnący udział mieszkańców w wieku nieprodukcyjnym, czyli osób w wieku 0-17 lat lub tych, którzy już wyszli z rynku pracy; w stosunku do osób w wieku produkcyjnym. W gminie Siepraw na koniec 2016 roku na jedną osobę w wieku produkcyjnym przypadało prawie 2 osoby w wieku nieprodukcyjnym. Wielkość ta stale rośnie od 2012 roku, jednak dynamika tych zmian nie jest wysoka.

Korzystnym zjawiskiem charakterystycznym dla gminy Siepraw jest to, że w porównaniu do obszarów: powiatu, województwa i kraju, wskaźnik obciążenia demograficznego dla gminy przyjmuje, w wartościach nominalnych, zdecydowanie bardziej korzystne odczyty. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tablica nr 8 - Wskaźniki obciążenia demograficznego w latach 2012-2016

jednostka terytorialna	2012	2013	2014	2015	2016
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym					
POLSKA	56,6	57,6	58,8	60,1	61,7
MAŁOPOLSKIE	57,8	58,5	59,2	60,1	61,3
Powiat myślenicki	57,2	57,3	57,6	58,2	58,9
Siepraw	55,7	55,5	55,9	56,6	56,6
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym					
POLSKA	97,1	101,2	105,2	109,1	113
MAŁOPOLSKIE	89,2	92,3	95,4	98,3	101
Powiat myślenicki	63	65,6	67,7	69,8	72,1
Siepraw	60,4	62,1	63,3	66,6	66,3
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym					
POLSKA	27,9	29	30,2	31,4	32,7
MAŁOPOLSKIE	27,3	28,1	28,9	29,8	30,8
Powiat myślenicki	22,1	22,7	23,2	23,9	24,7
Siepraw	21	21,3	21,7	22,6	22,6

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując strukturę ludności powiatu myślenickiego przez pryzmat przyrostu naturalnego należy stwierdzić, że charakterystyka w tym zakresie wykazuje pozytywne tendencje. Saldo przyrostu naturalnego w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w latach 2013-2016 dla powiatu ma wartość dodatnią i zamyka się w przedziale od 3,27 do 4,03 dla wartości ogółem. Porównując tą wielkość z danymi opisującymi obszar województwa małopolskiego oraz całej Polski zauważamy, że odczyt ten jest korzystniejszy, bowiem województwo małopolskie wykazuje w badanym okresie saldo przyrostu naturalnego mieszczące się w przedziale od 1,2 do 1,66, gdzie dla obszaru Polski przedział ten zamyka się pomiędzy -0,46 a -0,15. Dostrzegalna jest również tendencja do występowania większego przyrostu naturalnego na terenach wiejskich w stosunku do miejskich, co jest charakterystyczne dla wszystkich analizowanych obszarów. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

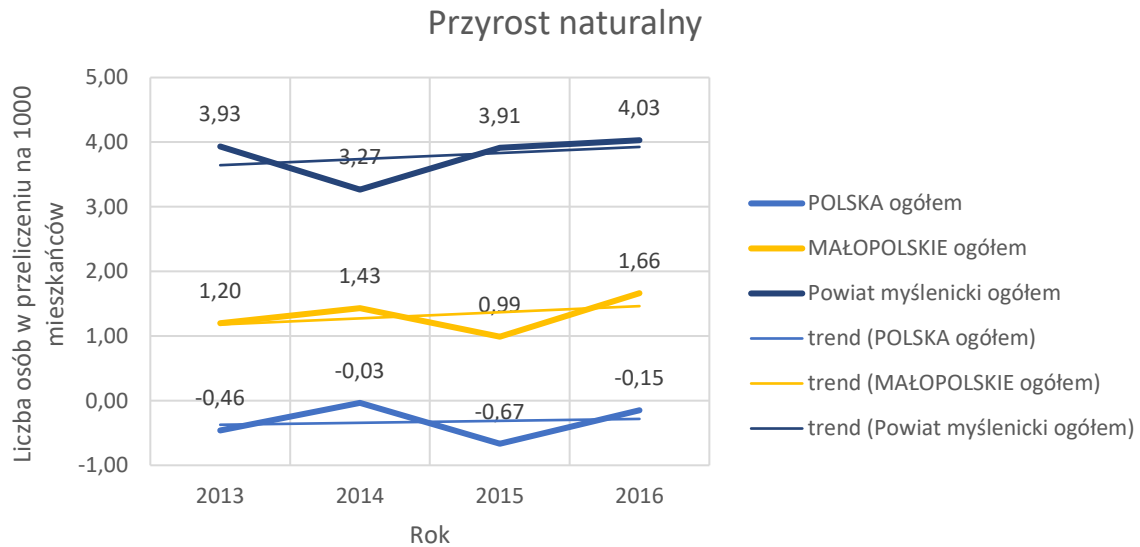
Tablica nr 9 - Przyrost naturalny na 1000 ludności wg miejsca zamieszkania w latach 2013-2016

Region	Lokalizacje	2013	2014	2015	2016
POLSKA	ogółem	-0,46	-0,03	-0,67	-0,15
	w miastach	-0,90	-0,50	-1,10	-0,50
	na wsi	0,20	0,70	-0,10	0,30
MAŁOPOLSKIE	ogółem	1,20	1,43	0,99	1,66
	w miastach	0,20	0,30	0,10	1,20
	na wsi	2,10	2,50	1,90	2,10
Powiat myślenicki	ogółem	3,93	3,27	3,91	4,03
	w miastach	3,40	1,90	3,00	4,00
	na wsi	4,10	3,70	4,20	4,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W celu graficznego zobrazowania tendencji występujących w zakresie kształtowania się przyrostu naturalnego posłużymy się poniższym schematem, na którym pokazane zostały trendy występujące w wartościach ogółem dla poszczególnych obszarów. Charakterystycznym jest to, że województwo małopolskie w analizowanym okresie odnotowuje wyraźnie wzrostowy trend dla przyrostu naturalnego. Natomiast dla obszary Polski trend ten nie dość, że przyjmuje pozycję horyzontalną, to również ma odczyty ujemne, co jest bardzo niekorzystne z punktu widzenia demograficznego. Powiat myślenicki nie tylko wykazuje się wyraźnym trendem wzrostowym ale również utrzymuje swój przyrost naturalny na dodatnich poziomach i jednocześnie większych niż ma to miejsce na terenie obszaru województwa małopolskiego.

Schemat nr 3 - Przyrost naturalny na 1000 ludności wg miejsca zamieszkania w latach 2013 - 2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Kolejnym czynnikiem wpływającym na sytuację demograficzną terenu gminy Siepraw jest zjawisko migracji wewnętrznych. Analiza salda migracji w latach 2013-2016 pokazuje, że w powiecie myślenickim z roku na rok coraz mniej osób decyduje się na osiedlenie. Tendencja ta ma wyraźny charakter spadkowy podobnie jak dla obszaru całego województwa małopolskiego. Natomiast w gminie Siepraw saldo migracji wewnętrznej przybiera zgoła odmienny kierunek. Każdego roku, za wyjątkiem 2015, coraz więcej osób decydowało się na osiedlenie właśnie w tej gminie. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tablica nr 10 - Migracja wewnętrzna ludności w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w latach 2013-2016

jednostka terytorialna	saldo migracji wewnętrznych na 1000 ludności			
	2013	2014	2015	2016
MAŁOPOLSKIE	1,12	1,06	1,12	1,00
Powiat myślenicki	2,23	1,89	1,31	1,36
Siepraw	5,47	7,41	4,53	8,40

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Badając zjawisko migracji należy odnieść się również do migracji zagranicznej, która dla obszaru gminy Siepraw nie ma żadnego wpływu na sytuację demograficzną. Czego niestety nie można powiedzieć o danych opisujących obszar powiatu myślenickiego, gdzie do końca 2016 roku

mieliśmy do czynienia z ujemnym saldem migracji zagranicznej. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tablica nr 11 - Migracja zagraniczna w latach 2013-2016

jednostka terytorialna	Płeć	saldo migracji zagranicznych			
		2013	2014	2015	2016
POLSKA	ogółem	-19 904	-15 750	bd	1 505
	mężczyźni	-8 020	-7 026	bd	1 104
	kobiety	-11 884	-8 724	bd	401
MAŁOPOLSKIE	ogółem	-951	-625	bd	296
	mężczyźni	-348	-264	bd	172
	kobiety	-603	-361	bd	124
Powiat myślenicki	ogółem	-51	-40	bd	-12
	mężczyźni	-15	-16	bd	-13
	kobiety	-36	-24	bd	1
Siepraw	ogółem	1	1	bd	0
	mężczyźni	1	1	bd	0
	kobiety	0	0	bd	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.2 Rynek pracy i bezrobocie

Analiza struktury bezrobocia w powiecie myślenickim wykazuje jedną podstawową cechę, która jest charakterystyczna dla większości obszaru Polski, to jest dodatnią korelację powiatowej stopy bezrobocia ze stopą krajową i wojewódzką. Oznacza to, że wzrost i spadek bezrobocia przebiegają w tych samych kierunkach w tej samej jednostce czasu dla wszystkich obszarów. Szczegółowe dane dla okresu od 2010 do 2017 roku zawiera poniższa tabela.

Tablica nr 12 - Stopa bezrobocia rejestrowanego wg stanu na koniec roku w latach 2010-2017

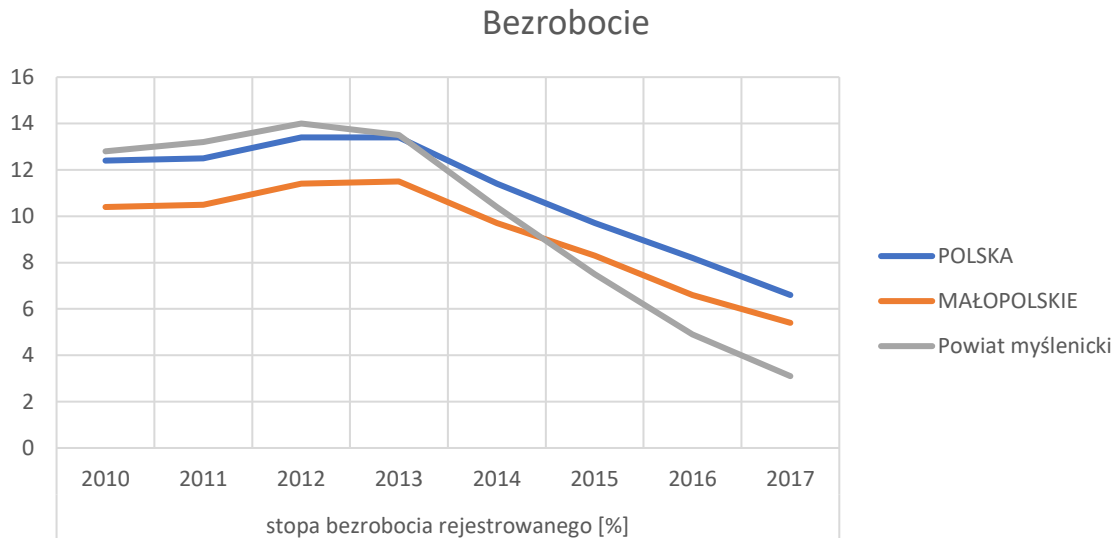
obszar	stopa bezrobocia rejestrowanego [%]							
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
POLSKA	12,4	12,5	13,4	13,4	11,4	9,7	8,2	6,6
MAŁOPOLSKIE	10,4	10,5	11,4	11,5	9,7	8,3	6,6	5,4
Powiat myślenicki	12,8	13,2	14	13,5	10,4	7,5	4,9	3,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Charakterystycznym jest również to, że poziom bezrobocia rejestrowanego na terenie powiatu myślenickim do 2013 roku wykazywał odczyty wyższe w porównaniu do obszarów województwa małopolskiego oraz całego kraju. Proporcje te uległy całkowitej zmianie od 2014 roku,

kiedy to w powiecie poziom bezrobocia zaczął spadać w wyższym tempie niż w pozostałych obszarach terytorialnych. Tendencja taka utrzymuje się do chwili obecnej, co zostało zaprezentowane na poniższym schemacie.

Schemat nr 4 - Stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2010-2017

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Reprezentacja bezrobotnych powiatu myślenickiego w ujęciu według płci w latach 2013-2017 została zaprezentowana w poniższej tabeli. Z danych zawartych wynika, że na przestrzeni badanych lat średni udział kobiet w tej grupie wyniósł ponad 48%, a mężczyzn prawie 52%.

Tablica nr 13 - Bezrobotni zarejestrowani wg płci w latach 2013-2017

bezrobotni	Siepraw									
	2013		2014		2015		2016		2017	
	liczba	udział	liczba	udział	liczba	udział	liczba	udział	liczba	udział
ogółem	448	100,00%	346	100,00%	259	100,00%	180	100,00%	121	100,00%
mężczyźni	239	53,35%	171	49,42%	140	54,05%	98	54,44%	57	47,11%
kobiety	209	46,65%	175	50,58%	119	45,95%	82	45,56%	64	52,89%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując populację bezrobotnych gminy Siepraw pod względem grup wiekowych dostrzegamy, że najliczniejszą reprezentację stanowią osoby w wieku do 30 roku życia, średni ich udział w ogóle bezrobotnych na przestrzeni 2015-2017 roku stanowi przeszło 32%. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela. Charakterystycznym jest również to, że w analizowanym okresie udział tej grupy stale wzrasta. Na koniec 2017 roku udział tych osób w ogóle bezrobotnych przekroczył 35%. Niepokojącym jest również stały wzrost bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia, gdzie od 2012 roku ich udział systematycznie wzrasta.

Pozytywnym czynnikiem jest wyraźny spadek udziału osób długotrwale bezrobotnych na terenie gminy Siepraw, gdzie od 2012 roku został on zredukowany z prawie 51% do 33%.

Tablica nr 14 - Bezrobotni zarejestrowani wg wieku w latach 2013-2017

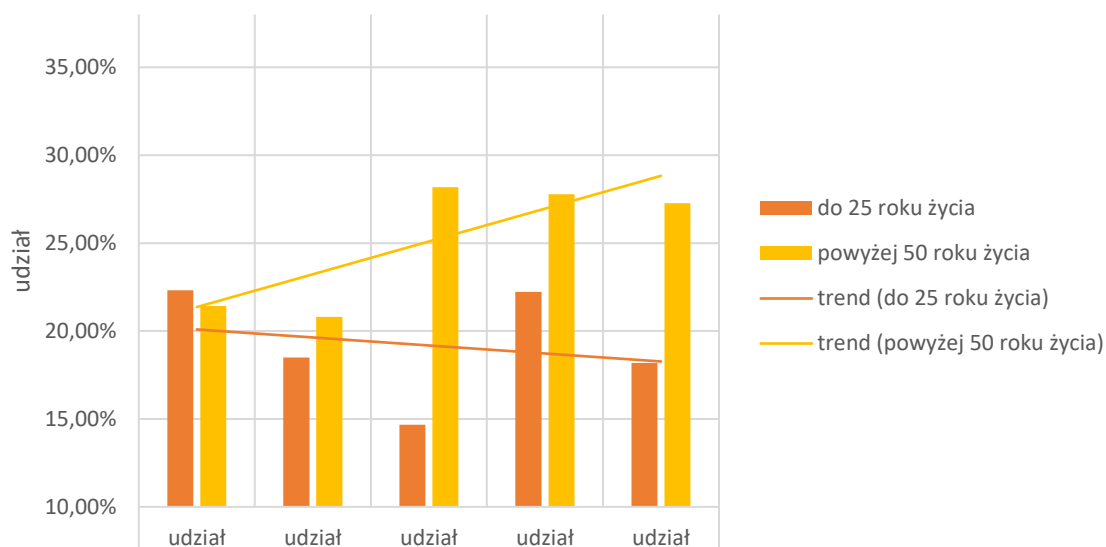
podział bezrobotnych	Siepraw									
	2013		2014		2015		2016		2017	
	liczba	udział	liczba	udział	liczba	udział	liczba	udział	liczba	udział
ogółem	448	100,00%	346	100,00%	259	100,00%	180	100,00%	121	100,00%
do 25 roku życia	100	22,32%	64	18,50%	38	14,67%	40	22,22%	22	18,18%
do 30 roku życia	0	0,00%	0	0,00%	78	30,12%	57	31,67%	43	35,54%
powyżej 50 roku życia	96	21,43%	72	20,81%	73	28,19%	50	27,78%	33	27,27%
długotrwale bezrobotni	228	50,89%	182	52,60%	130	50,19%	66	36,67%	40	33,06%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Kolejną charakterystyczną cechą rynku pracy na terenie gminy Siepraw jest fakt, że stale rośnie udział liczby bezrobotnych w grupach wiekowych do 30 roku życia oraz powyżej 50 roku życia, pomimo spadającej stopy bezrobocia ogółem. Jak pokazano na poniższym schemacie, sytuacja taka występuje pomimo stale poprawiającej się koniunktury na rynku pracy. **Takie ukształtowanie struktury bezrobocia w gminie rodzi ryzyko powiększającej się grupy osób w wieku 50+, które pomimo swojego doświadczenia zawodowego i możliwości świadczenia pracy będą szczególnie narażone na wykluczenie z rynku pracy. Niezbędnym więc jest podejmowanie działań ukierunkowanych na ich aktywizację.**

Schemat nr 5 - Grupy wiekowe osób bezrobotnych na terenie gminy Siepraw
w okresie 2013-2017 roku

Grupy wiekowe osób bezrobotnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Struktura bezrobotnych powiatu myślenickiego, analizowana pod kątem ich wykształcenia na przestrzeni lat 2012-2017, wskazuje na rosnący udział grupy osób z wyższym wykształceniem. Spada natomiast udział bezrobotnych z wykształceniem średnim ogólnokształcącym i zasadniczym, jednak dynamika tego spadku jest niższa w porównaniu do dynamiki przyrostu liczby osób bezrobotnych legitymujących się wyższym wykształceniem. Pomimo poprawy sytuacji na rynku pracy stale rośnie liczba osób bezrobotnych z wykształceniem średnim zawodowym. Odrębną grupę stanowią osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym, wśród której obserwowany jest stały przyrost bezrobocia, czego przyczyną z pewnością są niskie kwalifikacje zawodowe. Według stanu na koniec 2017 roku co piąty bezrobotny z terenu powiatu myślenickiego legitymował się wykształceniem gimnazjalnym lub podstawowym. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tablica nr 15 - Odsetek bezrobotnych zarejestrowanych wg poziomu wykształcenia w latach 2012-2017

wykształcenie	powiat myślenicki					
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	udział	udział	udział	udział	udział	udział
ogółem	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
wyższe	12,35%	12,34%	13,75%	15,06%	17,10%	20,22%
policealne oraz średnie zawodowe	22,92%	23,51%	24,02%	23,21%	24,77%	24,55%

wykształcenie	powiat myślenicki					
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	udział	udział	udział	udział	udział	udział
średnie ogólnokształcące	14,15%	13,40%	11,91%	10,77%	10,86%	9,90%
zasadnicze (zawodowe)	33,69%	33,24%	32,96%	31,90%	29,74%	27,51%
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	16,90%	17,50%	17,36%	19,06%	17,53%	17,81%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Osoby długotrwale bezrobotne na terenie powiatu myślenickiego w badanym okresie stanowiły grupę ponad 31% ogółu bezrobotnych. Proporcje te w rozbiu na płeć charakteryzują się innym rozkładem, udział kobiet był większy średnio o ponad 4% w stosunku do liczby mężczyzn pozostających bez pracy przez ponad jeden rok. Jednakże znamienym jest, że w grupie bezrobotnych w wieku 55-64 lat w latach 2012-2017, średnio 43% stanowiły osoby długotrwale bezrobotne. Grupa ta wymaga szczególnego zainteresowania ze strony służb rynku pracy, konieczne są działania ukierunkowane na ich aktywizację zawodową. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tablica nr 16 - Bezrobotni zarejestrowani, pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok w latach 2012-2017

udział bezrobotnych, pozostających bez pracy dłużej niż rok, w grupach:	powiat myślenicki					
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
ogółem w % bezrobotnych ogółem	37,1	39,8	37,6	34,2	21,1	19,7
mężczyźni w % bezrobotnych mężczyzn	34,3	38,4	36,4	32,3	18,0	16,9
kobiety w % bezrobotnych kobiet	40,2	41,4	38,9	36,2	24,2	21,9
w % ludności aktywnej zawodowo	5,2	5,4	3,9	2,6	1,0	0,6
bezrobotni w wieku 55-64 lat pozostający bez pracy przez okres dłuższy niż 1 rok w bezrobotnych w wieku 55-64 lat ogółem	47,0	45,3	54,2	48,6	35,5	25,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Struktura osób bezrobotnych na terenie powiatu myślenickiego w latach 2012-2017 analizowana z perspektywy niepełnosprawności pokazuje, że udział tej grupy w ogóle bezrobotnych sukcesywnie spada. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tablica nr 17 - Niepełnosprawni zarejestrowani w urzędzie pracy wg płci w latach 2012-2017

Wyszczególnienie	powiat myślenicki					
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ogółem						
ogółem	207	223	240	178	114	92
z prawem do zasiłku	46	42	38	30	21	20
mężczyźni						
ogółem	122	123	137	102	66	60
z prawem do zasiłku	26	21	18	16	13	11
kobiety						
ogółem	85	100	103	76	48	32
z prawem do zasiłku	20	21	20	14	8	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując strukturę bezrobocia w powiecie myślenickim pod względem stażu pracy wnioskujemy, że najliczniejszą grupę stanowią bezrobotni ze stażem pracy 1-5 lat. Średnio rocznie na przestrzeni 2013-2017 roku wykazywali oni udział w ogóle bezrobotnych na poziomie 24%. Drugą grupą pod względem udziału w ogóle bezrobotnych są osoby ze stażem pracy do jednego roku, średnio 16% udziału na przestrzeni badanego okresu. Jednocześnie udział tej grupy bezrobotnych systematycznie rośnie. Natomiast na trzecim miejscu wymienić należy trzy grupy osób tj. bezrobotni bez stażu pracy; o stażu pracy 5-10 lat oraz 10-20 lat. Wszystkie te przedziały są opisywane bardzo zbliżonymi charakterystykami udziału w ogóle bezrobotnych, ich średni udział mieści się w przedziale 14-16% na przestrzeni lat 2013-2017. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tablica nr 18 - Bezrobotni zarejestrowani wg stażu pracy w okresie 2013-2017

Wyszczególnienie	powiat myślenicki									
	2013		2014		2015		2016		2017	
	liczba	udział	liczba	udział	liczba	udział	liczba	udział	liczba	udział
ogółem	12 640	100,00%	9 758	100,00%	6 946	100,00%	4 586	100,00%	2 908	100,00%
bez stażu pracy	2 484	19,65%	1 636	16,77%	1 022	14,71%	550	11,99%	262	9,01%
1 rok i mniej	1 800	14,24%	1 582	16,21%	1 106	15,92%	788	17,18%	512	17,61%
1 - 5 lat	2 932	23,20%	2 234	22,89%	1 626	23,41%	1 106	24,12%	708	24,35%
5 - 10 lat	1 746	13,81%	1 396	14,31%	1 016	14,63%	704	15,35%	454	15,61%
10 - 20 lat	1 916	15,16%	1 518	15,56%	1 126	16,21%	708	15,44%	510	17,54%
20 - 30 lat	1 232	9,75%	986	10,10%	684	9,85%	468	10,20%	298	10,25%
powyżej 30 lat	530	4,19%	406	4,16%	366	5,27%	262	5,71%	164	5,64%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.3 Profil społeczny osób korzystających z pomocy społecznej

Diagnoza sytuacji osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Siepraw została przeprowadzona w aspekcie powodów przyznania wsparcia. Szczegółowe zestawienie wszystkich zidentyfikowanych powodów na terenie gminy za okres trzech lat tj. 2015 – 2017, zawiera poniższa tabela. Analiza zaprezentowanych danych wskazuje, że wśród trzech najistotniejszych zagadnień, w których obszarze skupiają się działania służby pomocy społecznej wymienić należy m.in. problem ubóstwa, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz potrzeba ochrony macierzyństwa. Zważyć należy, że we wszystkich kategoriach problemów społecznych na terenie gminy występuje tendencja spadkowa, zarówno w zakresie liczby rodzin jak i osób je zamieszkujących. Dokonując ich analizy przez pryzmat liczba osób w rodzinach, zostało wyszczególnionych łącznie siedem problemów, które wymagają szerszego omówienia. Wśród nich należy wymienić: ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, niepełnosprawność, bezrobocie, potrzeba ochrony macierzyństwa oraz alkoholizm. W dalszej części niniejszej diagnozy zostaną omówione wszystkie te problemy z uwzględnieniem skali ich występowania.

Tablica nr 19 - Powody przyznania pomocy w latach 2015-2017 na terenie gminy Siepraw

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN OGÓŁEM			LICZBA OSÓB W RODZINACH		
	ROK					
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
UBÓSTWO	137	120	107	430	365	331
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA - OGÓŁEM	52	41	34	271	234	192
w tym: WIELODZIETNOŚĆ	28	26	23	175	170	148
BEZROBOCIE	79	59	39	216	115	117
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	56	55	52	120	120	113
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	53	59	57	110	115	106

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN OGÓŁEM			LICZBA OSÓB W RODZINACH		
	ROK					
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.- WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	69	61	58	282	265	238
w tym:						
RODZINY NIEPEŁNE	21	16	14	65	51	43
RODZINY WIELODZIELNE	10	14	13	67	87	78
PRZEMOC W RODZINIE	5	3	1	14	7	2
ALKOHOLIZM	5	3	3	11	8	8
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO	1	0	2	1	0	2
ZDARZENIE LOSOWE	2	3	0	4	3	0
SYTUACJA KRYZYSOWA	0	3	1	0	4	1
Suma końcowa	518	463	404	1766	1544	1379

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

3.3.1 Ubóstwo

Obszarem, który ma największy udział wśród powodów przyznawania pomocy jest ubóstwo. W skali całej gminy średnio 121 rodzin rocznie korzystało z tej formy wsparcia w latach 2015-2017. Biorąc pod uwagę liczbę osób zamieszkujących w rodzinach objętych pomocą możemy mówić o średniej liczbie 375 osób rocznie w analizowanym okresie. Charakterystycznym jednak jest to, że problem ubóstwa systematycznie maleje na przestrzeni lat 2015-2017. Spadek liczby rodzin dotkniętych ubóstwem sięga 10% rocznie. Natomiast liczba osób w rodzinach dotkniętych tym problemem skokowo zmniejszyła się o 20% w 2016 roku i o 10% w 2017 roku. Tendencja ta jest z pewnością efektem spadającej stopy bezrobocia oraz rosnącej kwoty minimalnego miesięcznego wynagrodzenia. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela. Średni udział ubóstwa wśród mieszkańców gminy Siepraw w 2017 roku szacuje się na poziomie prawie 4%.

Tablica nr 20 - Problem ubóstwa na terenie gminy Siepraw w latach 2015-2017

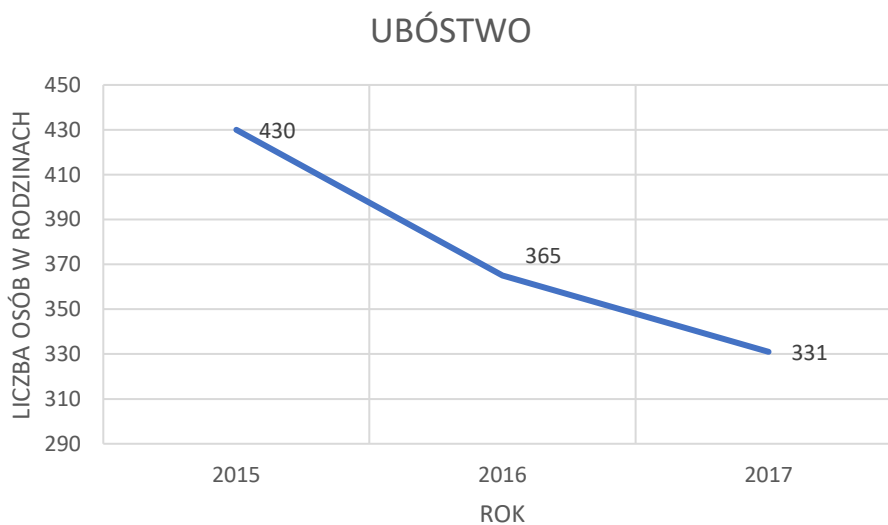
Wyszczególnienie	UBÓSTWO		
	ROK		
	2015	2016	2017
LICZBA OSÓB W RODZINACH	430	365	331

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Problem ubóstwa na terenie gminy w latach 2015-2017 systematycznie maleje i tempo jego spadku należy uznać za zadowalające. Graficzną prezentację tego zjawiska zawarto na poniższym schemacie.

W ciągu ostatnich trzech lat, na terenie gminy Siepraw, prawie jednej na cztery osoby udało się wyjść z ubóstwa.

Schemat nr 6 - Liczba osób w rodzinach dotkniętych ubóstwem na terenie gminy Siepraw w latach 2015-2017

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

3.3.2 Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

Drugim pod względem częstotliwości występowania na terenie gminy Siepraw jest problem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Na przestrzeni lat 2015-2017 generalnie wykazuje on tendencję spadkową. W badanym okresie każdego roku średnio 262 osoby zamieszkujące rodziny dotknięte tym problemem korzystało z wsparcia systemu pomocy społecznej. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tablica nr 21 - Problem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na terenie gminy Siepraw w latach 2015-2017

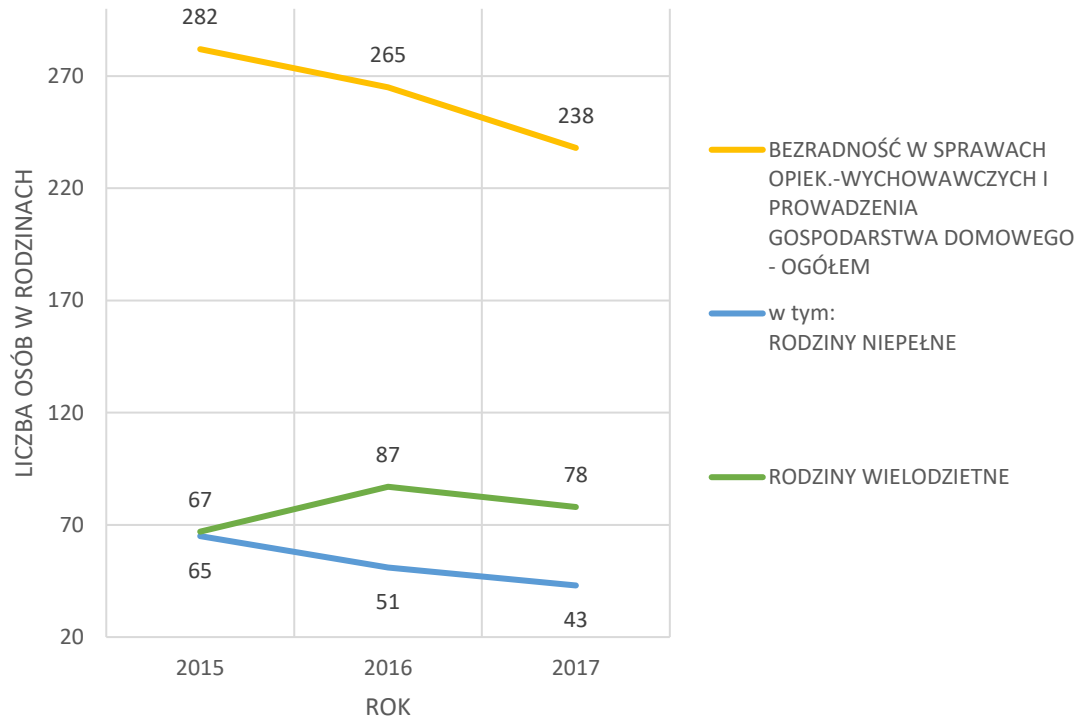
POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA OSÓB W RODZINACH		
	ROK		
	2015	2016	2017
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.- WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	282	265	238
w tym: RODZINY NIEPEŁNE	65	51	43
RODZINY WIELODZIETNE	67	87	78

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Na przestrzeni lat 2015-2017 odnotowany został 16% spadek liczby osób zamieszkujących rodziny dotknięte problemem bezradności, podobne tempo rejestrowane jest w zakresie spadku liczby rodzin. Wśród osób zamieszkujących, tego rodzaju rodziny statystycznie co piąta pochodzi z rodziny niepełnej i co trzecia z rodziny wielodzietnej. Natomiast analizując liczbę rodzin należy zauważyć, że co czwarta stanowi rodzinę niepełną, a jedna na pięć to rodzina wielodzietna. Dynamiczne ujęcie danych opisujących problem bezradności na terenie gminy Siepraw zostało zaprezentowane na poniższym schemacie.

Schemat nr 7 - Problem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na terenie gminy Siepraw w latach 2015-2017

BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

3.3.3 Potrzeba ochrony macierzyństwa

Trzecim obszarem, który w strukturze problemów społecznych gminy Siepraw ma znaczący udział jest potrzeba ochrony macierzyństwa. Analizując to zagadnienie na przestrzeni lat 2015-2017 w aspekcie ilości rodzin, które otrzymały pomoc w tym zakresie, należy stwierdzić, że ich liczba zmniejszyła się z 52 do 34 na koniec 2017 roku. Oznacza to spadek o 35% w skali trzech lat. Dokonując podobnej analizy w zakresie liczby osób w tych rodzinach, odnotowujemy również spadek z 271 osób w 2015 roku do 192 osób na koniec 2017 roku. Niewątpliwie obserwowane tendencje mogą być efektem oddziaływania Programu Rodzina 500 plus. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

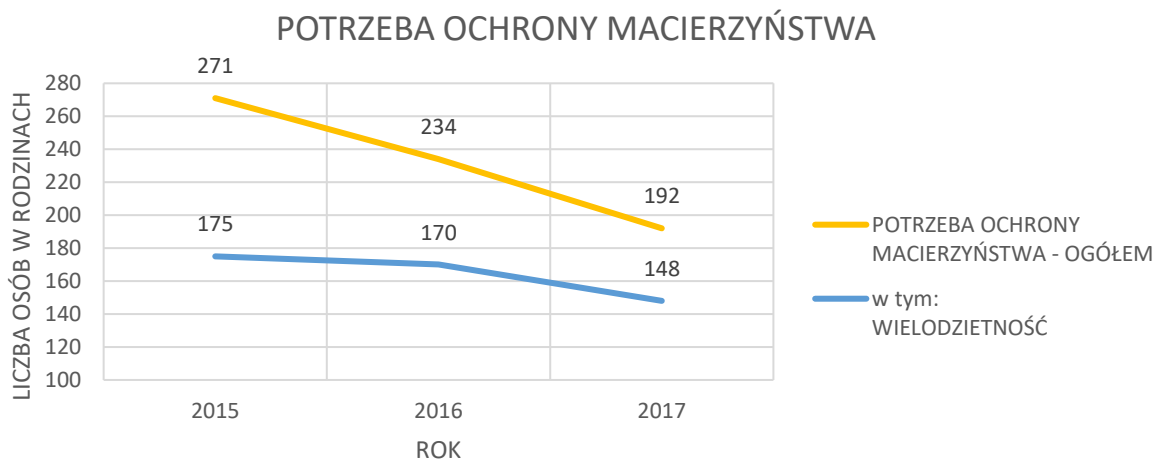
Tablica nr 22 - Problem ochrony macierzyństwa na terenie gminy Siepraw w latach 2015-2017

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA OSÓB W RODZINACH		
	ROK		
	2015	2016	2017
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA - OGÓŁEM	271	234	192
w tym: WIELODZIETNOŚĆ	175	170	148

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Udział rodzin wielodzietnych, objętych działaniami w obszarze ochrony macierzyństwa, na przestrzeni lat 2015-2017 przyjmuje wartość średnią na poziomie prawie 62%. Należy jednak zauważyć, że ich udział w ogólnej liczbie rodzin wykazujących potrzebę ochrony macierzyństwa, stale rośnie co widoczne jest na poniższym schemacie. Jest to efektem szybszego tempa zmniejszającej się liczby rodzin ogółem w stosunku do rodzin wielodzietnych otrzymujących wsparcie w omawianym obszarze. Poniżej zaprezentowana grafika pokazuje ujęcie tego zagadnienia przez pryzmat liczby osób zamieszkujących rodziny wykazujące potrzebę ochrony macierzyństwa, jednak analiza w ujęciu liczby rodzin prowadzi do identycznych wniosków.

Schemat nr 8 - Liczba osób w rodzinach wykazujących potrzeby w zakresie ochrony macierzyństwa w latach 2015-2017

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

3.3.4 Bezrobocie

Problem bezrobocia został szeroko omówiony w rozdziale 3.2 – Rynek pracy i bezrobocie. Obecnie zjawisko to zostanie zaprezentowane w aspekcie ilości osób w rodzinach, które z powodu bezrobocia zostały objęte systemem pomocy społecznej na terenie gminy Siepraw. W ujęciu tym widoczna jest tendencja spadkowa na przestrzeni lat 2015-2017. Jednakże z uwagi na wysokie wartości zaprezentowane w poniższej tabeli, problem bezrobocia pozostaje wciąż bardzo istotny i wymagający podejmowania działań ze strony zarówno służb pomocy społecznej jak również rynku pracy.

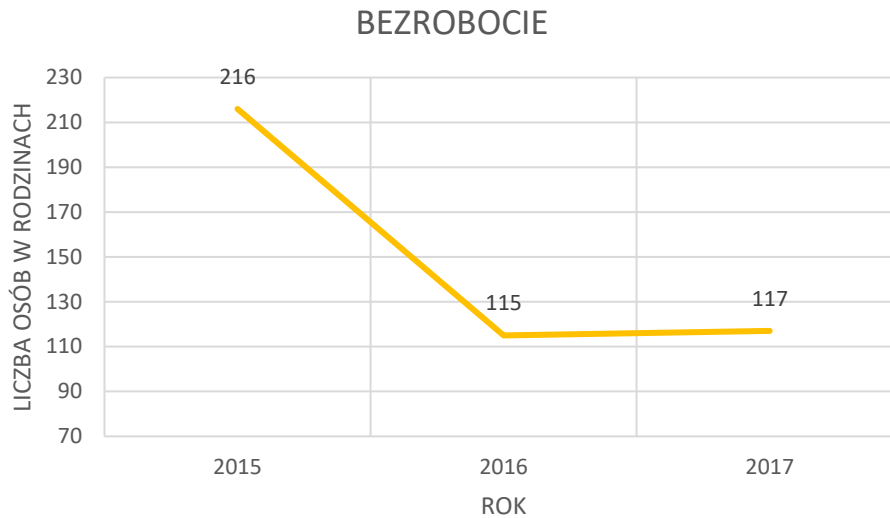
Tablica nr 23 - Problem bezrobocia na terenie gminy Siepraw w latach 2015-2017

Wyszczególnienie	BEZROBOCIE		
	ROK		
	2015	2016	2017
LICZBA OSÓB W RODZINACH	216	115	117

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Diagnoza prowadzona we wcześniejszych rozdziałach pokazuje, że problem bezrobocia w powiecie myślenickim od 2013 roku wkroczył na bardzo wyraźną ścieżkę spadkową. Na przełomie 2015/2016 roku stopa bezrobocia rejestrowanego liczona dla powiatu spadła poniżej wielkości odnotowywanych dla województwa małopolskiego oraz obszaru całego kraju. Widoczne jest to również z perspektywy systemu pomocy społecznej, gdzie właśnie w tym okresie bardzo wyraźnie spadła liczba osób zamieszkujących rodziny dotknięte problemem bezrobocia na terenie gminy Siepraw. Graficzne ujęcie tego zjawiska zostało zaprezentowane na poniższym schemacie.

Schemat nr 9 - Liczba osób w rodzinach dotkniętych problemem bezrobocia na terenie gminy Siepraw w latach 2015-2017

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

3.3.5 Niepełnosprawność

Problem niepełnosprawności w gminie Siepraw jest jednym z kilku obszarów, które znacząco absorbują zasoby struktur pomocy społecznej. W okresie 2015-2017 roku, średnio rocznie 54 rodziny były objęte działaniami, jednocześnie w analizowanym okresie liczba osób w rodzinach dotkniętych problemem niepełnosprawności średnio wyniosła 117 rocznie. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tablica nr 24 - Problem niepełnosprawności na terenie gminy Siepraw w latach 2015-2017

Wyszczególnienie	NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ		
	ROK		
	2015	2016	2017
LICZBA OSÓB W RODZINACH	120	120	113

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Diagnostując zjawisko niepełnosprawności na terenie gminy Siepraw w latach 2015-2017, należy zwrócić uwagę, że zarówno liczba rodzin oraz liczba ich mieszkańców nie podlega bardzo istotnym zmianom. W analizowanym okresie trzech lat liczba osób w rodzinach dotkniętych

problemem niepełnosprawności zmniejszyła się tylko o 7 osób, wynika to po części z charakteru problemu, jaki dotyczy tych osób. Należy jednak pamiętać, że taka struktura środowiska osób niepełnosprawnych rodzi, i w przyszłości również będzie rodzić, wyzwania dla gminnych jednostek działających w obszarze pomocy społecznej, ochrony zdrowia oraz edukacji.

3.3.6 Długotrwała lub ciężka choroba

Kolejnym obszarem, w którym zaangażowane są zasoby służb pomocy społecznej, jest problem występowania długotrwałej lub ciężkiej choroby. W analizowanym okresie na terenie gminy Siepraw średnio rocznie dotkniętych tym problem było 56 rodzin. Podobnie jak ma to miejsce w przypadku niepełnosprawności, problem długotrwałej lub ciężkiej choroby nie wykazuje, na terenie gminy Siepraw, szczególnie widocznej tendencji spadkowej. Jest oczywiście na przestrzeni analizowanego okresu zauważalny spadek, zwłaszcza jeżeli weźmiemy pod uwagę liczbę osób w rodzinach dotkniętych długotrwałą lub ciężką chorobą, jednak jego skala jest niewielka. Jednocześnie widzimy, że od 2015 roku wzrosła liczba rodzin, które wymagają wsparcia w tym obszarze. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela oraz zaprezentowana w rozdziale 3.3 niniejszego opracowania.

Tablica nr 25 - Problem długotrwałej lub ciężkiej choroby na terenie gminy Siepraw w latach 2015-2017

Wyszczególnienie	DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA		
	ROK		
	2015	2016	2017
LICZBA OSÓB W RODZINACH	110	115	106

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

3.3.7 Alkoholizm

Ostatnim z problemów wymagających szczegółowego opisu jest problem alkoholizmu w gminie Siepraw. Nominalnie nie jest on zjawiskiem bardzo często występującym na terenie gminy, jednak z uwagi na jego powiązanie i wpływ na inne aspekty życia jej mieszkańców, wymaga poświęcenia uwagi. Poniższa tabela prezentuje liczbę osób i rodzin, które korzystały z pomocy społecznej na skutek alkoholizmu na przestrzeni lat 2015-2017.

Tablica nr 26 - Problem alkoholizmu na terenie gminy Siepraw w latach 2015-2017

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN OGÓŁEM			LICZBA OSÓB W RODZINACH		
	ROK					
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
ALKOHOLIZM	5	3	3	11	8	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Z zaprezentowanych danych wynika, że zarysowuje się widoczna tendencja spadkowa w zakresie liczby rodzin i osób je zamieszkujących, które były objęte wsparciem ze strony systemu pomocy społecznej.

Patrząc natomiast na problem alkoholizmu przez pryzmat podejmowanych działań w kierunku leczenia odwykowego, otrzymujemy zbieżną diagnozę. Według danych, którymi posługuje się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, problem alkoholizmu występuje na terenie gminy Siepraw w niskiej intensywności. Komisja realizuje działania, których efektem jest podejmowanie leczenia odwykowego przez osoby uzależnione. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tablica nr 27 - Leczenie odwykowe pacjentów z terenu gminy Siepraw w latach 2015-2017

Wyszczególnienie	2015	2016	2017
Ilość osób z wydanym nakazem sądowym kierującym na przymusowe leczenie odwykowe	8	3	6
Ilość osób, które dobrowolnie poddały się terapii odwykowej	10	8	10

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GKRPA

Biorąc pod uwagę dane OPS i GKRPA niewątpliwie potwierdza się obserwacja, że problem alkoholizmu na przestrzeni lat 2015-2017 wykazuje lekką tendencję spadkową. Istotnym również jest to, że występowanie tego zjawisko nie przybiera znaczących rozmiarów na terenie gminy Siepraw.

3.4 Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej

Organizatorem systemu wspierania rodziny jest gmina Siepraw. Na mocy Uchwały Rady Gminy Nr XIII/119/16 z dnia 31 marca 2016 roku, został przyjęty Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016 – 2018, którego realizacja opiera się na działaniach wykonywanych przez:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Urząd Gminy w Sieprawiu,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Placówki Oświatowe z terenu gminy Siepraw,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. spraw przemocy
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Myślenicach,
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej poradnictwa w Myślenicach,
- Świetlica Środowiskowa w Sieprawiu.

Celem głównym Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Siepraw jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych w procesie przywracania ich zdolności do prawidłowego funkcjonowania. Ponadto w niniejszym dokumencie przyjmuje się również katalog celów szczegółowych, które zostały zaprezentowane w poniższej tabeli.

Tablica nr 28 - Cele szczegółowe Gminnego Programu Wspierania Rodziny w gminie Siepraw

Cel szczegółowy	Sposób realizacji
1. Diagnozowanie i analiza środowisk rodzinnych	Wywiad środowiskowy w rodzinie przeżywającej trudności, Praca socjalna polegająca na rozpoznaniu deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym,
2. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny	Praca socjalna i udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom potrzebującym (zasiłki celowe, okresowe, zasiłki rodzinne wraz z dodatkami, zasiłki pielęgnacyjne, stypendia szkolne, wyprawka szkolna, fundusz alimentacyjny), Finansowanie dzieciom dożywiania w szkole, Dowożenie dzieci niepełnosprawnych do

	szkół
	Prowadzenie placówki wsparcia dziennego,
3. Poprawa funkcjonowania rodziny oraz warunków rozwoju dziecka w środowisku rodzinnym	Wspieranie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu poprzez pracę socjalną oraz współpracę z asystentem rodziny.
	Podejmowanie działań w celu pozostawiania dzieci w rodzinie biologicznej oraz przywrócenia dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej rodzicom biologicznym.
	Pomoc rodzinom przeżywającym trudności w dostępie do konsultacji i specjalistycznego: psycholog, pedagog, prawnik
4. Podejmowanie działań interdyscyplinarnych mających na celu zapobieganie sytuacjom kryzysowym oraz rozwiązywanie już istniejących	Monitoring rodzin zagrożonych kryzysem poprzez pracowników socjalnych, pedagogów oraz przedstawicieli innych zawodów kontaktujących się z rodziną, w tym z placówkami służby zdrowia.
	Pomoc rodzinom dotkniętym uzależnieniami
	Pomoc rodzinom dotkniętym przemocą
5. Podnoszenie kompetencji pracowników zajmujących się niesieniem pomocy rodzinom	Podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników socjalnych i asystentów rodziny

Źródło: GOPS w Sieprawiu

Odbiorcami Programu są rodziny wychowujące dzieci z terenu Gminy Siepraw, a jednocześnie: niewydolne wychowawczo, ubogie i zagrożone ubóstwem, dotknięte przemocą, przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, rodziny zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej, bądź też rodziny, którym została ograniczona lub odebrana władza rodzicielska poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej.

3.4.1 Struktura systemu wspierania rodziny

W gminie Siepraw funkcjonują pełny system wspierania rodziny, który realizowany jest głównie poprzez działania asystenta rodziny oraz Świetlicy Środowiskowej w Sieprawiu. Na przestrzeni lat 2015 – 2017 na terenie gminy zatrudniony był jeden asystent rodziny, który każdego roku współpracował z średnio ponad sześcioma rodzinami. Przeciętny czas pracy asystenta z rodziną wyniósł w tym okresie sześć miesięcy. W większości przypadków praca z rodziną kończyła się w wyniku

osiągnięcia zakładanych celów. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tablica nr 29 - Charakterystyka pracy asystenta rodziny na terenie gminy Siepraw w latach 2015-2017

Wyszczególnienie	2015		2016		2017	
	I półrocze	II półrocze	I półrocze	II półrocze	I półrocze	II półrocze
Liczba asystentów rodziny w gminie, z tego:	1	1	1	1	1	1
zatrudnionych na podstawie umowy o pracę w systemie zadaniowego czasu pracy	0	1	1	1	1	1
zatrudnionych na podstawie umów o świadczenie usług	1	0	0	0	0	0
Przeciętny czas pracy asystenta z rodziną, wyrażony w miesiącach	5	6	5	10	5	5
Liczba rodzin, z którymi asystent rodziny zakończył pracę, w tym:	1	1	0	2	1	1
ze względu na osiągnięcie celów	0	1	0	2	0	0
ze względu na zaprzestanie współpracy przez rodzinę	1	0	0	0	0	1
Liczba rodzin, które korzystały z usług asystentów rodziny	7	6	6	6	5	6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Analiza rozkładu rodzin współpracujących z asystentem rodziny pokazuje, co zostało już wcześniej zasygnalizowane, że najczęściej współpraca zamyka się w przedziale czasowym do 12 miesięcy. Wyjątek stanowił 2016 roku, kiedy większą grupę stanowiły rodziny współpracujące z asystentem powyżej 1 roku. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tablica nr 30 - Liczba rodzin korzystających z usług asystenta rodziny na terenie gminy Siepraw w latach 2015-2017

Wyszczególnienie	2015		2016		2017	
	I półrocze	II półrocze	I półrocze	II półrocze	I półrocze	II półrocze
Liczba rodzin zobowiązanych przez sąd do pracy z asystentem rodziny	0	0	0	0	0	1
Liczba rodzin korzystających z usług asystentów rodziny, z tego:	7	6	6	6	5	6
do 3 miesięcy	3	0	1	0	1	3
powyżej 3 do 12 miesięcy	4	3	0	1	2	2
powyżej 1 roku	0	3	5	5	2	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

W ramach systemu wspierania rodziny na terenie gminy Siepraw funkcjonuje Świetlica Środowiskowa, która na mocy Uchwały Rady Gminy nr XVIII/167/16 z dnia 26 października 2016 roku, została włączona od 1 stycznia 2017 roku w struktury Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sieprawiu. Placówka wsparcia dziennego ma charakter opiekuńczy i dysponuje 30 miejscami.

3.4.2 Świadczenia przyznawane w ramach pieczy zastępczej

Analizując świadczenia przyznawane w ramach działania systemu pieczy zastępczej, z punktu widzenia gminy, należy zwrócić uwagę przede wszystkim na: wydatki na opiekę i wychowanie dziecka pokrytych przez gminę właściwą ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej. Analiza rozkładu wyżej wymienionych świadczenia została zaprezentowana w poniższych tabelach. Skala przyznawanych i wypłacanych świadczeń, w latach 2015-2017, jest wprost proporcjonalna do liczby rodzin i dzieci objętych systemem pieczy zastępczej z terenu gminy Siepraw.

Tablica nr 31 - Liczba świadczeń ogółem w obszarze pieczy zastępczej gminy Siepraw w latach 2015-2017

Wyszczególnienie	2015	2016	2017
	liczba świadczeń ogółem		
Wydatki na opiekę i wychowanie dziecka pokryte przez gminę właściwą ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej, z tego:			
Rodziny zastępcze spokrewnione	0	0	0
Rodziny zastępcze niezawodowe	0	0	0
Rodziny zastępcze zawodowe	10	12	0
Rodzinny dom dziecka	0	0	12
Placówka opiekuńczo – wychowawcza	36	30	40

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

Tablica nr 32 - Wysokość wydatków w obszarze pieczy zastępczej gminy Siepraw w latach 2015-2017

Wyszczególnienie	2015	2016	2017
	wydatki w [zł]		
Wysokość wydatków na opiekę i wychowanie dziecka pokrytych przez gminę właściwą ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej, z tego poniesione w wysokości:			
Rodziny zastępcze spokrewnione	0	0	0
Rodziny zastępcze niezawodowe	0	0	0
Rodziny zastępcze zawodowe	1115,40	1458,29	0
Rodzinny dom dziecka	0	0	3962,62
Placówka opiekuńczo – wychowawcza	74 347,85	71875,06	64296,88

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

3.5 System pomocy społecznej gminy Siepraw w ujęciu instytucjonalnym

Gmina Siepraw nie posiadała, poza Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, według stanu na koniec 2017 roku, żadnych jednostek organizacyjnych działających w ramach systemu pomocy społecznej. Od 1 stycznia 2017 roku w strukturę GOPS na mocy Uchwały Nr XVIII/167/16 Rady Gminy Siepraw z dnia 26 października 2016 roku

została włączona Świetlica Środowiskowa w Sieprawiu. Przeprowadzona analiza potrzeb w zakresie utworzenia sieci wsparcia w formie środowiskowych domów samopomocy czy warsztatów terapii zajęciowej wskazuje, że istniejąca baza takich ośrodków na terenie gmin sąsiadujących całkowicie zabezpiecza potrzeby mieszkańców gminy Siepraw.

Nie wykazano również potrzeby utworzenia zakładu opiekuńczo-leczniczego zlokalizowanego na terenie gminy.

Jednakże należy zauważyć, że baza jaką dysponuje gmina nie zaspakajają wszystkich potrzeb jakie wypływają ze środowiska jego mieszkańców. **Diagnoza zaprezentowana we wcześniejszej części niniejszego opracowania, jak również wykonane prognozy wskazują, że w latach następnych będzie wzrastać liczba mieszkańców gminy w wieku powyżej 65 roku życia. Adekwatną odpowiedzią na zmianę tego czynnika będzie uruchomienie na terenie gminy Siepraw dziennego domu pobytu „Senior+” lub „Klubu Senior+”. W chwili opracowywania Strategii szacuje się, że z oferty takiej formy wsparcia mogłoby skorzystać 20 osób.**

Ponadto analiza wskazuje na konieczność utworzenia instytucjonalnej formy wsparcia dla rodziców wychowujących małe dzieci. **Dostrzegalna jest potrzeba utworzenia żłobka lub klubu malucha dla dzieci w wieku do 3 roku życia. Działanie takie stworzyłoby warunki dla rodziców do szybszego powrotu na rynek pracy. Na przestrzeni następnych lat z oferty takich ośrodków mogłoby skorzystać szacunkowo 20 dzieci.**

W ramach diagnozy instytucji działających w obszarze systemu pomocy społecznej i ochrony zdrowia, poddano również analizie potrzeby w zakresie wsparcia dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży. Zebrane dane wskazują, że na przestrzeni lat 2015-2017 nie udzielano takiej formy pomocy dla mieszkańców z terenu gminy Siepraw. Biorąc pod uwagę powyższe dane należy stwierdzić, że nie występują przesłanki do rozbudowy sieci domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży na terenie gminy Siepraw.

4. Prognoza zmian najistotniejszych czynników społeczno-ekonomicznych na lata 2018-2024

Przeprowadzona diagnoza społeczno-ekonomiczna dla gminy Siepraw wskazała obszary społeczne, w których należy w ciągu najbliższych lat spodziewać się wzrostów skali ich występowania i problemów im towarzyszących. Prognoza obejmuje również obszary, gdzie nieodnotowywany będzie ich wzrost, jednak pozostawać one będą na

istotnie wysokim poziomie. Z dużą dozą prawdopodobieństwa sytuacja taka może wystąpić w następujących obszarach:

- wzrost liczby mieszkańców w wieku powyżej 65 roku życia,
- utrzymywanie się na stosunkowo wysokim poziomie bezrobocia w grupie wiekowej powyżej 50 roku życia, przy spadającej jego stopie w pozostałych grupach,
- utrzymywanie się na stosunkowo wysokim poziomie ubóstwa wśród mieszkańców gminy,
- utrzymywanie się na stosunkowo wysokim poziomie problemu długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- utrzymywanie się na stosunkowo wysokim poziomie problemu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wśród mieszkańców gminy,
- utrzymywanie się na stosunkowo wysokim poziomie rodzin wykazujących potrzebę ochrony macierzyństwa,
- utrzymywanie się na stosunkowo wysokim poziomie problemu niepełnosprawności.

Dla wskazanych powyżej problemów społecznych wykonana została prognoza ich dalszych zmian z uwzględnieniem tempa i skali występowania. Prognozę wykonano na okres obowiązywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Siepraw do 2024 roku. W zależności od rozkładu danych w poszczególnych obszarach, przy prognozowaniu użyto funkcji matematycznych, które wykazywały najbardziej zbliżony przebieg i dopasowanie do danych historycznych.

4.1 Prognozowana zmiana liczby mieszkańców w wieku powyżej 65 roku życia

Diagnoza sytuacji społeczno-ekonomicznej gminy Siepraw wskazuje jednoznacznie na występujący trend wzrostowy w zakresie liczby mieszkańców w wieku powyżej 65 roku życia. Powiększający się udział tej grupy wiekowej w populacji mieszkańców, będzie na przestrzeni kolejnych lat wymagać podejmowania działań ukierunkowanych na zabezpieczenie potrzeb starzejącego się społeczeństwa.

Istotnym będzie tworzenie sieci środowiskowego wsparcia dziennego dla osób starszych z uwzględnieniem estymowanej liczby mieszkańców gminy w wieku powyżej 65 roku życia. W stosunku do końca 2017 roku spodziewany przyrost liczby mieszkańców w analizowanej grupie wiekowej osiągnie poziom w przedziale 9-20%. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

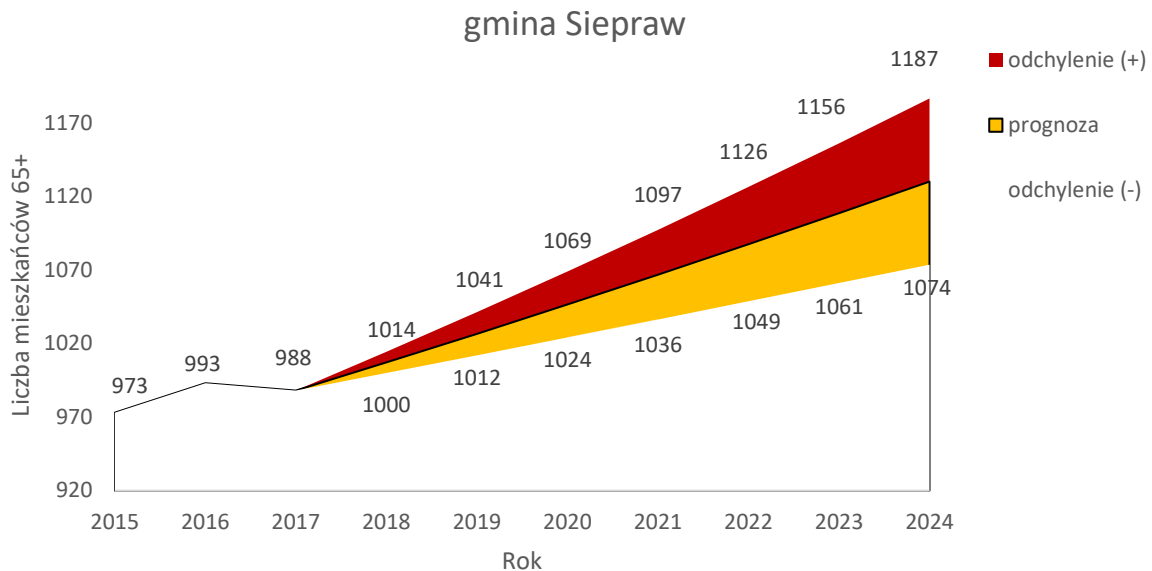
Tablica nr 33 – Prognozowana zmiana liczby mieszkańców w wieku 65 lat i więcej dla gminy Siepraw na okres 2018 - 2024 roku

gmina	liczba mieszkańców w wieku 65 lat i więcej									
	prognoza									
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Siepraw	973	993	988	1007	1027	1047	1067	1087	1109	1130

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Prezentacja graficzna prognozowanych zmian liczby mieszkańców w wieku 65+ dla gminy Siepraw na przestrzeni lat 2018-2024 została pokazana na poniższym schemacie.

Schemat nr 10 – Prognozowana zmiana liczby mieszkańców w wieku 65 lat i więcej dla gminy Siepraw na okres 2018 - 2024 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

4.2 Prognozowana zmiana liczby osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia

Kolejnym czynnikiem determinującym konieczność podejmowania działań zapobiegawczych jest rosnący udział osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych. Charakterystycznym jest to, że pomimo spadku ogólnej liczby bezrobotnych, w tej właśnie grupie wiekowej nie odnotowywany jest

proporcjonalny spadek stopy bezrobocia, a wręcz mamy do czynienia z przeciwnym kierunkiem zmian. Tendencja taka utrzymywała się nieprzerwalnie w okresie od 2013 do 2017 roku, co zostało pokazane we wcześniejszej części opracowania. Wobec powyższego koniecznym jest koncentrowanie działań, w obszarze rynku pracy, ukierunkowanych na grupę wiekową 50+ w celu aktywizacji tychże osób. Estymacja tego zjawiska wykonana dla lat 2018-2024 pokazuje, że nie można się spodziewać znaczącej poprawy tych proporcji na rynku pracy na terenie gminy Siepraw. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

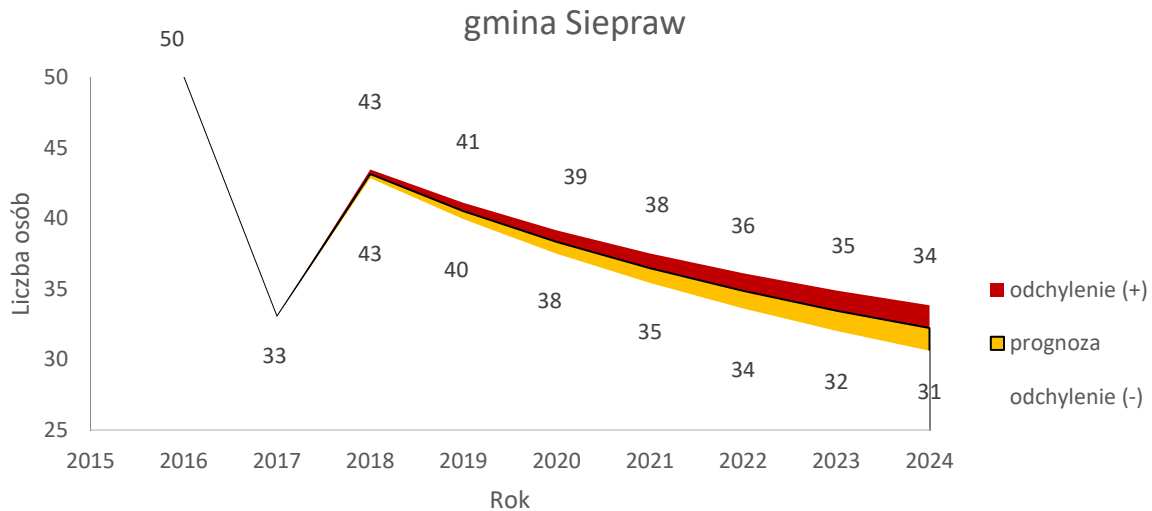
Tablica nr 34 – Prognozowana liczba osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia na terenie gminy Siepraw w latach 2018-2024

bezrobotni w wieku	gmina Siepraw									
	Rok									
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
							prognoza			
liczba osób										
50 lat i więcej	73	50	33	43	41	38	36	35	33	32

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dane w wartościach bezwzględnych nie wykazują znaczącego trendu wzrostowego. Jednakże stopniowo obniżająca się stopa bezrobocia powodują, że proporcjonalny udział bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia stale rośnie w stosunku do ogółu bezrobotnych. Prognozę tego zjawiska w ujęciu graficznym zaprezentowano na poniższym schemacie.

Schemat nr 11 – Prognozowana liczba osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia na terenie gminy Siepraw w latach 2018-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

4.3 Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych ubóstwem

Problem ubóstwa na terenie gminy Siepraw należy do najpowszechniej występujących problemów identyfikowanych przez służby pomocy społecznej. Pomimo, że wykazuje on z roku na rok tendencje spadkową, to wymaga szczególnej uwagi i zastosowania odpowiednich działań eliminujących. Wykonana estymacja problemu ubóstwa dla lat 2018-2024 wskazuje, że przy utrzymaniu dotychczasowych działań można spodziewać się spadku na poziomie 26-33% liczby rodzin dotkniętych tym problemem. Podkreślenia wymaga fakt, że decydującym czynnikiem wpływającym na redukcję skali ubóstwa w gminie Siepraw najprawdopodobniej jest spadająca stopa bezrobocia i rosnącą kwota minimalnego miesięcznego wynagrodzenia. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

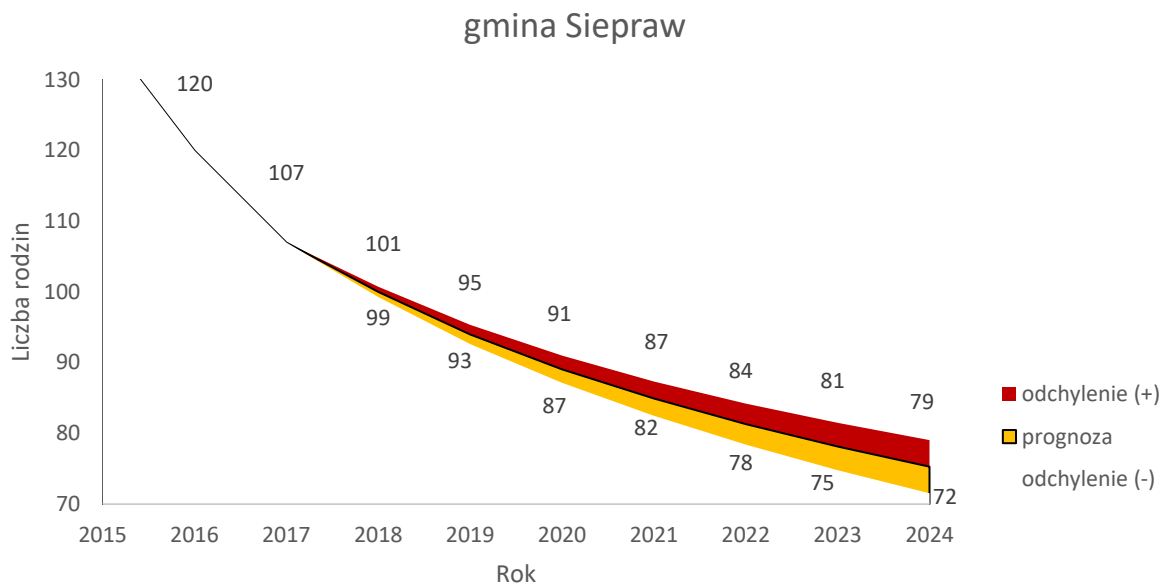
Tablica nr 35 – Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych ubóstwem na terenie gminy Siepraw w latach 2018-2024

gmina	LICZBA RODZIN OGÓŁEM									
	UBÓSTWO									
				prognoza						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Siepraw	137	120	107	100	94	89	85	81	78	75

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Ujęcie graficzne prognozy ubóstwa na terenie gminy Siepraw zostało pokazane na poniższym schemacie.

Schemat nr 12 – Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych ubóstwem na terenie gminy Siepraw w latach 2018-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

4.4 Prognozowana zmiana liczby rodzin i osób dotkniętych długotrwałą lub ciężką chorobą

Problem długotrwałej lub ciężkiej choroby na terenie gminy Siepraw jest klasyfikowany na siódmym miejscu pod względem częstości jego występowania. Podobnie jak ma to miejsce w przypadku niepełnosprawności działania systemu pomocy społecznej oraz służb ochrony zdrowia mogą skupiać się jedynie na eliminowaniu niekorzystnych jego skutków. Analiza danych historycznych wskazują, że na terenie gminy Siepraw w ciągu najbliższych lat należy spodziewać się wzrostu liczby rodzin doświadczających długotrwałej lub ciężkiej choroby. Nie mówimy tutaj o dużych wzrostach w wartościach bezwzględnych, jednak zagadnienie to wymaga szczególnego zainteresowania ze strony służb pomocy społecznej i ochrony zdrowia. Szczegółowe dane zostały zaprezentowane w poniższej tabeli.

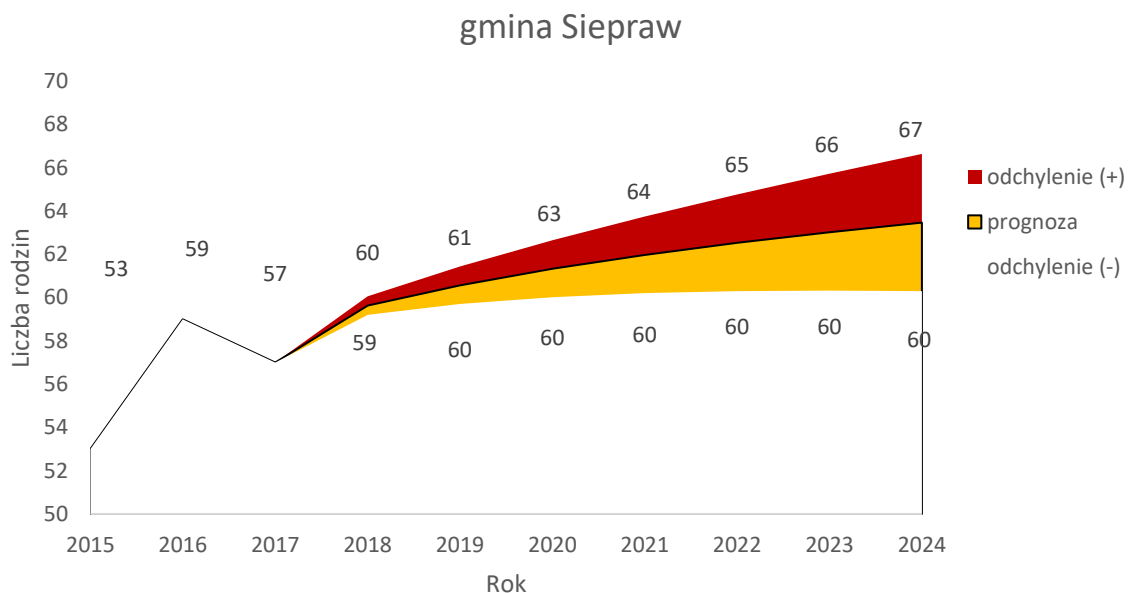
Tablica nr 36 – Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych problemem długotrwałej lub ciężkiej choroby na terenie gminy Siepraw w latach 2018-2024

gmina	LICZBA RODZIN OGÓŁEM									
	DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA									
				prognoza						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Siepraw	53	59	57	60	61	61	62	63	63	63

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Ujęcie graficzne prognozy problemu długotrwałej lub ciężkiej choroby dla obszaru gminy Siepraw na lata 2018-2024 zostało zaprezentowane na poniższym schemacie. Widać wyraźnie dostrzegalną tendencję wzrostową. Należy więc stwierdzić, że z pewnością czynnik ten będzie generował w następnych latach dodatkowe obciążenie dla systemów pomocy społecznej oraz ochrony zdrowia.

Schemat nr 13 – Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych problemem długotrwałej lub ciężkiej choroby na terenie gminy Siepraw w latach 2018-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

4.5 Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

Kolejnym i zarazem bardzo istotnym problemem, który wymaga zaprojektowania odpowiednich działań na kolejne lata jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Należy przypomnieć, że problem ten jest identyfikowany jako druga najczęściej występująca przyczyna podejmowania działań przez system pomocy społecznej na terenie gminy Siepraw. Ogólna ocena tego zjawisko i prognozowanych jego wielkości skłania do przyjęcia wniosku, że intensywność występowania powinna z roku na rok maleć. Potwierdzają to dane zawarte w poniższej tabeli. Tempo zmniejszania się tego problemu i zjawisk jemu towarzyszących szacowane jest na 18-26% liczby rodzin dotkniętych bezradnością w okresie do 2024 roku.

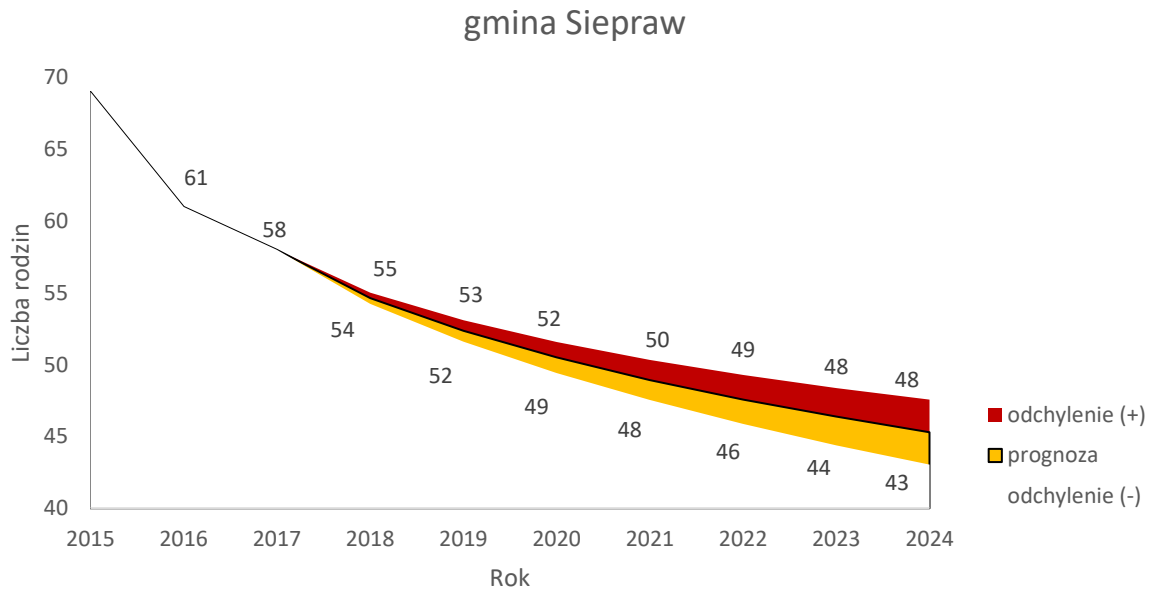
Tablica nr 37 – Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na terenie gminy Siepraw w latach 2018-2024

gmina	LICZBA RODZIN OGÓŁEM									
	BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO									
				prognoza						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Siepraw	69	61	58	55	52	51	49	48	46	45

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Analizując zagadnienie bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych z perspektywy gminy Siepraw widać wyraźną tendencję spadkową, co zostało ukazane na poniższym schemacie.

Schemat nr 14 – Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na terenie gminy Siepraw w latach 2018-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

4.6 Prognoza zmian zachodzących w zakresie problemów związanych z potrzebą ochrony macierzyństwa

Wnioski płynące z wykonanej diagnozy problemów społecznych wskazują, że kolejnym obszarem wymagającym intensywnego wsparcia ze strony służb pomocy społecznej w nadchodzących latach będą rodziny wykazujące potrzebę ochrony macierzyństwa. Analiza wykazała, że problem ten znajduje się na trzecim miejscu, pod względem liczby osób zamieszkujących rodziny wykazujące deficyty w tym obszarze. Estymacja wskazuje, że w 2024 roku na terenie gminy Siepraw liczba rodzin odczuwających potrzebę ochrony macierzyństwa będzie się mieścić w przedziale 21-23. Przewidywana jest znacząca poprawa, ponieważ w stosunku do 2017 roku oznacza to zmianę na poziomie od (-33%) do (-39%). Jednakże biorąc pod uwagę stosunkowo dużą częstotliwość występowania problemów towarzyszących ochronie macierzyństwa, należy podejmować dopasowane środki i działania przeciwdziałające niekorzystnym skutkom ich występowania. Szczegółowe dane opisujące liczbę rodzin wykazujących potrzeby w zakresie ochrony macierzyństwa w latach 2018-2024 zostały zaprezentowane w poniższej tabeli.

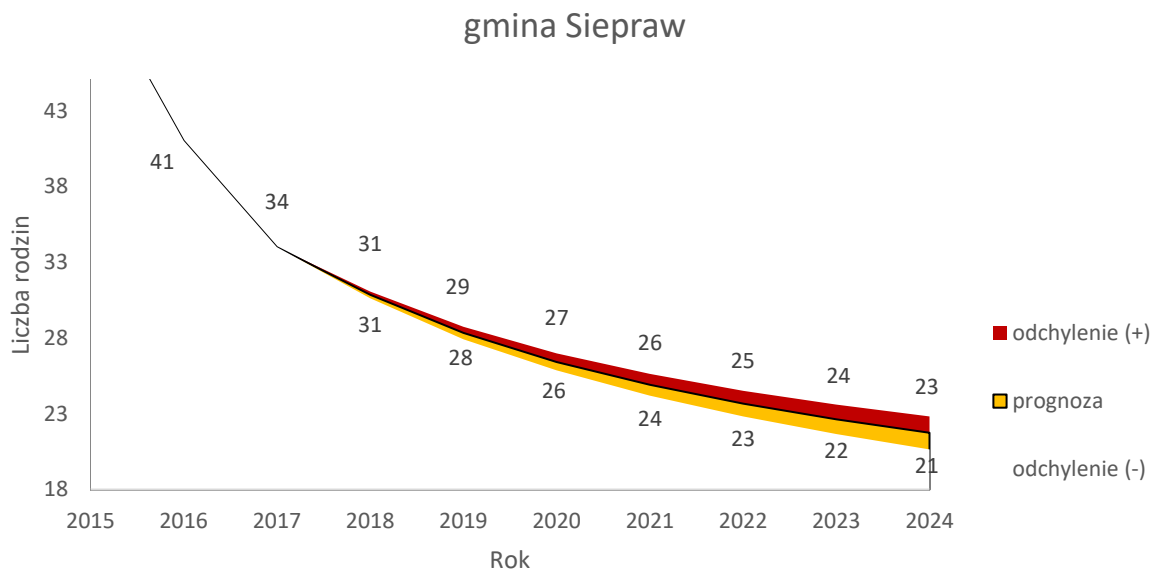
Tablica nr 38 – Prognozowana zmiana liczby rodzin wykazujących potrzebę ochrony macierzyństwa na terenie gminy Siepraw w latach 2018-2024

gmina	LICZBA RODZIN OGÓŁEM									
	POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA									
				prognoza						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Siepraw	52	41	34	31	28	26	25	24	23	22

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Graficzne ujęcie zmian w obszarze potrzeb ochrony macierzyństwa na terenie gminy Siepraw w latach 2018-2024 zostało zaprezentowane na poniższym schemacie.

Schemat nr 15 – Prognozowana zmiana liczby rodzin wykazujących potrzebę ochrony macierzyństwa na terenie gminy Siepraw w latach 2018-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

4.7 Prognoza zmian zachodzących w zakresie problemów związanych z niepełnosprawnością

Kolejnym zagadnieniem, które zostało ujęte w katalogu obszarów podlegających prognozie jest problem niepełnosprawności. Z racji swojej natury jest on niemożliwy do wyeliminowania, jednak dostępny wachlarz środków stwarza bardzo duże możliwości do niwelowania jego skutków.

Na terenie gminy Siepraw problem niepełnosprawności należy do grupy najliczniej występujących i wymagających szczególnej uwagi ze strony systemu pomocy społecznej. Ponadto należy zwrócić uwagę, że estymowane wartości nie zapowiadają intensywnego spadku liczby rodzin dotkniętych niepełnosprawnością w kolejnych latach. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

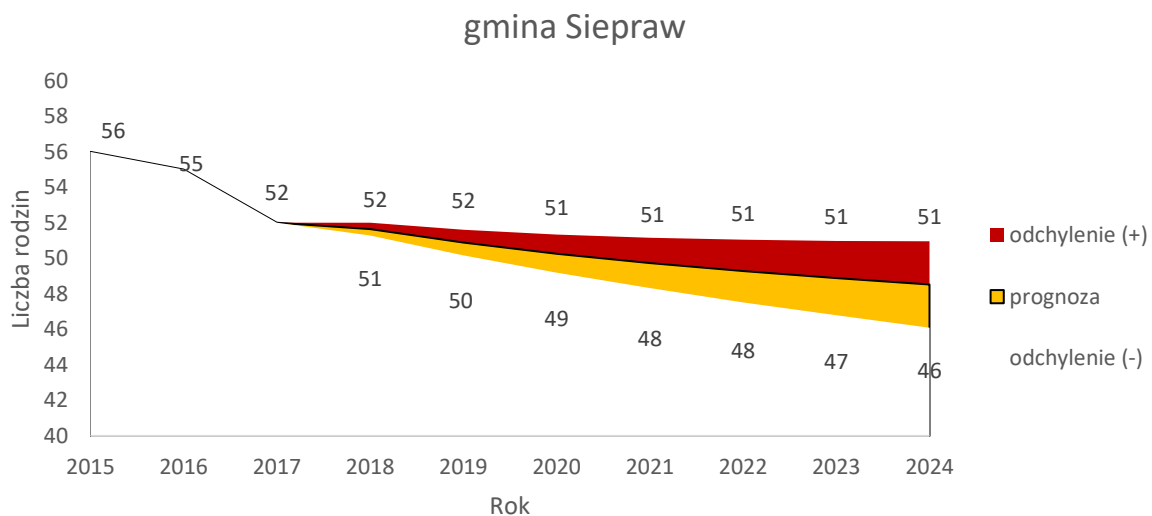
Tablica nr 39 – Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych problemem niepełnosprawności na terenie gminy Siepraw w latach 2018-2024

gmina	LICZBA RODZIN OGÓŁEM									
	NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ									
				prognoza						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Siepraw	56	55	52	52	51	50	50	49	49	49

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Estymacja danych dla okresu 2018-2024 na terenie gminy Siepraw została pokazana na poniższym schemacie. Pomimo prognozowanego trendu spadkowego w tym zakresie, nie można mówić o dużej intensywności zanikania problemu niepełnosprawności. Determinuje to konieczność podejmowania szeroko zakrojonych działań niwelujących jego skutki.

Schemat nr 16 – Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych problemem niepełnosprawności na terenie gminy Siepraw w latach 2018-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

4.8 Analiza SWOT

Uwzględniając przeprowadzoną diagnozę czynników społeczno-ekonomicznych w połączeniu z prognozą głównych problemów społecznych zidentyfikowanych w gminie Siepraw, została wykonana analiza SWOT. Zadaniem tego narzędzia jest wykazanie mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń, w tym przypadku w odniesieniu do zasobów gminy.

Nazwa przyjętej metody pochodzi od słów:

- s**trengths – mocne strony
- w**eaknesses - słabe strony
- o**pportunities – szanse
- t**hreats – zagrożenia.

Mocne strony stanowią czynniki w postaci zasobów ludzkich, rzeczowych i potencjału drzemącego wewnątrz badanego środowiska, na których ukształtowanie organizacja posiada bezpośredni wpływ. Przeciwnością są natomiast słabe strony, które również ukształtowane są wewnątrz organizacji, jednak ich występowanie przekłada się na osłabienie pozycji danej organizacji w stosunku do otoczenia.

Szans należy upatrywać poza badanym środowiskiem w jego otoczeniu. Stanowią je wszystkie czynniki zewnętrzne, które bez udziału organizacji wzmacniają jej pozycję. Zagrożenia, również znajdują się poza organizacją lub badanym środowiskiem, bez możliwości wpływania na nie, stanowią czynniki osłabiające pozycję organizacji w stosunku do otoczenia.

Bazując na wnioskach płynących z diagnozy i wykonanych prognoz, wykorzystując powyżej opisaną metodę, zostały przebadane następujące obszary:

1. System wsparcia dla osób starszych, długotrwale lub ciężko chorych oraz dotkniętych ubóstwem
2. System ograniczania bezrobocia ze szczególnym uwzględnieniem grupy wiekowej 50+
3. System wsparcia dla osób niepełnosprawnych
4. System wspierania rodziny i pieczy zastępczej

Tablica nr 40 - Analiza SWOT

System wsparcia dla osób starszych, długotrwale lub ciężko chorych oraz dotkniętych ubóstwem	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Dobre rozeznanie sytuacji w środowisku • Aktywność Urzędu Gminy w Sieprawiu w działaniach na rzecz środowisk wymagających wsparcia • Efektywne działania GOPS • Funkcjonowanie Klubu 50+ na terenie gminy Siepraw • Aktywnie działająca sieć NGO na terenie gminy • Systematyczne organizowanie przez NGO akcji charytatywnych adresowanych do beneficjentów z terenu gminy Siepraw • Wysoka aktywność NGO w poszukiwaniu środków finansowych służących realizacji ich statutowych celów • Funkcjonowanie systemu bezpłatnej pomocy prawnej na terenie gminy 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak domu dziennego pobytu dla osób starszych • Niewystarczająca liczba pielęgniarek środowiskowych • Brak hospicjum domowego - całodobowego
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Rozwijający się wolontariat na rzecz osób starszych • Zwiększająca się dostępność do informacji o usługach i świadczeniach dla seniorów • Wysoka aktywność NGO ukierunkowana na poszerzenie wsparcia dla osób starszych, chorych i ubogich 	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrastająca liczba mieszkańców gminy w wieku powyżej 65 roku życia • Niski status ekonomiczny grupy seniorów • Brak efektywnego wsparcia osób starszych, chorych i ubogich ze strony administracji na szczeblu rządowym • Brak bazy lokalowej dostosowanej dla działalności Klubu 50+
System ograniczania bezrobocia ze szczególnym uwzględnieniem grupy wiekowej 50+	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Dobre rozeznanie instytucji na terenie gminy w zakresie potrzeb osób bezrobotnych • Współpraca z Urzędem Pracy • Zmiana podejścia Urzędu Pracy do osób fikcyjnie bezrobotnych 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak środków finansowych na zorganizowanie stref przemysłowych • Niska skłonność osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia do dokonywania zmian i przekwalifikowania się

<ul style="list-style-type: none"> Szeroka gama szkoleń dla osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia Funkcjonowanie systemu bezpłatnej pomocy prawnej na terenie gminy 	<ul style="list-style-type: none"> Niska liczba ofert pracy kierowanych do osób z grupy wiekowej 50+
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> Dobra lokalizacja gminy – w pobliżu Krakowa i Myślenic, stanowiących atrakcyjny rynek pracy Malejąca skala bezrobocia Rozwinięta przedsiębiorczość na terenie gminy Siepraw Większa stabilność zawodowa i rodzinna pracowników w wieku powyżej 50 roku życia Doświadczenie zawodowe osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia Perspektywa budowy linii kolejowej Myślenice-Kraków, przebiegającej przez teren gminy Siepraw Dostępność funduszy unijnych 	<ul style="list-style-type: none"> Bardzo wysokie (nieosiągalne) wskaźniki narzucane gminom przy realizacji projektów uzbrojenia stref przemysłowych, dofinansowywanych z funduszy europejskich Wysokie bariery prawne i finansowe stwarzane podczas pozyskiwania środków zewnętrznych z funduszy europejskich Napływ pracowników zza wschodniej granicy Pozostawanie w szarej strefie przez osoby czynne zawodowo Większe ryzyko chorób i niezdolności do pracy w grupie osób 50+ Ryzyko występowania wyuczonej bezradności i bierności Niższa skłonność do podnoszenia kwalifikacji zawodowych w grupie osób 50+ Niepewna perspektywa finansowa po 2020 roku
System wsparcia dla osób niepełnosprawnych	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> Brak barier architektonicznych Organizacja zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych System zasiłków w ramach pomocy społecznej Dostępność do oferty warsztatów terapii zajęciowej Funkcjonowanie systemu bezpłatnej pomocy prawnej na terenie gminy 	<ul style="list-style-type: none"> Niedostateczny przepływ informacji pomiędzy instytucjami niosącymi wsparcie dla osób niepełnosprawnych Niski stopień konsultacji społecznych w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym Niewystarczająca liczba projektów i działań kierowanych do środowiska osób niepełnosprawnych
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> Poszerzające się możliwości systemowe i instytucjonalne w zakresie niesienia pomocy osobom niepełnosprawnym 	<ul style="list-style-type: none"> Obawa i wstyd, osób niepełnosprawnych oraz ich opiekunów, przed aktywnym udziałem w życiu społecznym –

<ul style="list-style-type: none"> Kontynuowanie edukacji włączającej osób niepełnosprawnych 	<p>wykluczenie społeczne</p> <ul style="list-style-type: none"> Utrzymująca się na znacznym poziomie liczba osób niepełnosprawnych Niski stopień tolerancji społecznej w stosunku do osób niepełnosprawnych
<p>System wspierania rodziny i pieczy zastępczej</p>	
<p>Mocne strony</p>	<p>Słabe strony</p>
<ul style="list-style-type: none"> Aktywna działalność asystenta rodziny na terenie gminy Siepraw Dobre rozeznanie środowiska rodzin na terenie gminy Dobra współpraca pomiędzy instytucjami publicznymi: szkoły, Policja, GOPS, Urząd Gminy, OIK, PCPR Dobra organizacja i przygotowywanie planów pomocy rodzinie oraz akcji wspierania rodzin Aktywność Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Funkcjonowanie na terenie gminy Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Funkcjonowanie systemu bezpłatnej pomocy prawnej na terenie gminy 	<ul style="list-style-type: none"> Brak wystarczającego wsparcia specjalistycznego np. psychologicznego, pedagogicznego Niska skłonność do podnoszenia kwalifikacji zawodowych Trudności w pokonywaniu barier mentalnych pracowników służb oraz rodzin Brak żłobka lub klubu malucha dla dzieci w wieku do 3 roku życia na terenie gminy Siepraw Brak jednolitego modelu współpracy między instytucjami
<p>Szanse</p>	<p>Zagrożenia</p>
<ul style="list-style-type: none"> Zwiększająca się dostępność pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania Zwiększająca się dostępność do wsparcia specjalistycznego 	<ul style="list-style-type: none"> Niska skłonność, ze strony rodzin, do korzystania z proponowanej pomocy np. w postaci porad psychologicznych Obawa (brak zaufania) przed ujawnianiem problemów występujących w rodzinie Problemy dostosowawcze dzieci z tzw. „trudnych rodzin” do ogólnych zasad funkcjonowania społecznego Ryzyko wystąpienia potencjalnie wysokiego wskaźnika niezidentyfikowanego problemu uzależnień na terenie gminy Siepraw

Źródło: opracowane własne

5. Cele, kierunki działań i wskaźniki ich realizacji

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Siepraw na lata 2018-2024 w swojej treści wskazuje cele strategiczne i operacyjne. Stanowią one podstawę do wyznaczania koniecznych działań podejmowanych w nadchodzących latach. Zapewniając efektywność projektowanych działań przyjmuje się katalog wskaźników powiązanych z poszczególnymi działaniami, których celem jest okresowa ocena ich skuteczności. Wszelkie wysiłki ukierunkowane na osiągnięcie celów i działań strategicznych powiązane są z misją i wizją, realizowanymi przez wszystkie podmioty bezpośrednio zaangażowane w dążenie do wyznaczonych celów.

5.1 Misja i wizja

Gmina Siepraw realizując Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych przyjmuje następującą misję:

„Budowanie efektywnie działającego systemu oparcia społecznego dla mieszkańców gminy Siepraw, ze szczególnym uwzględnieniem opieki nad dzieckiem, funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych”

Kierując się przyjętą misją gmina Siepraw w perspektywie do 2024 roku będzie dążyła do osiągnięcia wizji zakładającej, że:

W gminie Siepraw funkcjonuje sprawny system wspierania rodzin, których zdolności wychowawcze zostały w istotny sposób ograniczone. Wysiłki poszczególnych osób i instytucji funkcjonujących w systemie pomocy społecznej przyczyniają się do znaczącego skrócenia czasu przebywania dzieci w zastępczych formach opieki, a rodzice otrzymują wsparcie i pomoc wyposażającą ich w umiejętności radzenia sobie z deficytami.

Osoby starsze na terenie gminy Siepraw znajdują oparcie w istniejącej sieci instytucji i organizacji działających na ich rzecz. Budowane i realizowane są programy aktywizujące osoby w podeszłym wieku, które oprócz niesienia pomocy potrafią zaktywizować ich beneficjentów w kierunku otwierania się i integrowania ze środowiskiem, dając im jednocześnie możliwość pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym. Działania te w dużej mierze wykorzystują ideę wolontariatu, który oprócz wymiernych korzyści materialnych niesie ze sobą ogromny potencjał oddziaływań społecznych.

Osoby niepełnosprawne i ich opiekunowie wyposażeni są w dostępność do różnych form pomocy osobistej i instytucjonalnej na różnych etapach ich życia. Poczynając od okresu wczesnej edukacji po funkcjonowanie w życiu dorosłym. Oparcie kierowane do osób niepełnosprawnych zapewnia nie tylko uczestnictwo w życiu społecznym i kulturalnym, ale przede wszystkim możliwość aktywnego korzystania z rehabilitacji społecznej i zawodowej.

5.2 Cele strategiczne, operacyjne, działania i mierniki

W ramach prac nad Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Siepraw została wykonana diagnoza czynników społeczno-ekonomicznej oraz przeprowadzona prognoza dla głównych obszarów, które w najbliższych latach będą miały decydujący wpływ na kształtowanie polityki społecznej. Ponadto przeprowadzona została analiza SWOT, która wskazuje mocne i słabe strony, jak również szanse i zagrożenia identyfikowane w niniejszych obszarach. Na bazie wniosków płynących z analiz zaprezentowanych we wcześniejszej części niniejszego opracowania przyjęto cztery cele strategiczne, których zakres obejmuje:

- poprawę warunków funkcjonowania osób starszych, długotrwale lub ciężko chorych oraz dotkniętych ubóstwem,
- ograniczenie zjawiska bezrobocia,
- wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych,
- wsparcie rodzin i rozwój systemu pieczy zastępczej.

Wskazane powyżej cele strategiczne są dodatkowo opisane powiązanymi z nimi celami operacyjnymi i działaniami, do których to przyporządkowano mierniki ich realizacji. Szczegółową prezentację tych elementów zawiera poniższa tabela, w której wskazano również, dla każdego z działań, podmioty angażujące się w ich wykonanie.

Tablica nr 41 - Cele strategiczne, operacyjne i działania przyjęte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Działania	Podmioty realizujące	Mierniki realizacji działań
1. Poprawa warunków funkcjonowania osób starszych, długotrwale lub ciężko chorych oraz dotkniętych ubóstwem	1.1. Kreowanie sieci wsparcia dla osób starszych, długotrwale lub ciężko chorych oraz dotkniętych ubóstwem	1.1.1. Utworzenie dziennego domu pobytu Senior + dla osób starszych lub Klubu Senior +	GMINA-OPS, NGO	1.1.1.1. Liczba miejsc statutowych 1.1.1.2. Liczba miejsc wykorzystanych
		1.1.2. Rozwój wolontariatu wśród osób starszych	POWIAT-PCPR, GMINA-OPS, WOLONTARIUSZE, NGO	1.1.2.1. Liczba zorganizowanych kampanii społecznych na rzecz rozwoju wolontariatu wśród osób starszych
		1.1.3. Utrzymanie sprawności fizycznej osób starszych poprzez wyposażenie seniorów w sprzęt rehabilitacyjny	PCPR, Dzienny Dom Pobytu Senior+, Klub Senior +, NGO	1.1.3.1. Liczba osób w wieku powyżej 65 roku życia, ubiegających się o dofinansowanie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego 1.1.3.2. Liczba osób w wieku powyżej 65 roku życia, którym przyznano dofinansowanie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego 1.1.3.3. Liczba osób uczestniczących w zajęciach rehabilitacyjnych
		1.1.4. Integracja osób starszych ze środowiskiem	Dzienny Dom Pobytu Senior+, Klub Senior +, NGO GOKIS	1.1.4.1. Liczba zorganizowanych spotkań integracyjnych 1.1.4.2. Liczba osób uczestniczących w spotkaniach integracyjnych
		1.1.5. Umożliwienie osobom starszymi aktywnego udziału w życiu kulturalnym i oświatowym	Dzienny Dom Pobytu Senior+, Klub Senior +, NGO GOKIS	1.1.5.1. Liczba zorganizowanych spotkań i wydarzeń 1.1.5.2. Liczba osób uczestniczących w spotkaniach i wydarzeniach
		1.1.6. Poszerzenie kanałów informacji o dostępie do usług świadczonych dla seniorów, osób chorych i ubogich, które są oferowane przez różne instytucje	Gmina, OPS, NGO	1.1.6.1. Liczba zorganizowanych kampanii informacyjnych 1.1.6.2. Liczba opublikowanych plakatów i ulotek

2. Ograniczenie zjawiska bezrobocia	2.1 Aktywizacja osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia	2.1.1. Wdrażanie form edukacyjnych mających na celu przekwalifikowanie osób bezrobotnych w wieku 50+	PUP, NGO, OPS	2.1.1.1. Liczba osób bezrobotnych w wieku 50+, skierowanych do udziału w szkoleniu 2.1.1.2. Liczba osób w wieku 50+, które w wyniku uczestnictwa w szkoleniu, podjęły zatrudnienie w okresie 3 m-cy od daty nabycia kwalifikacji
		2.1.2. Uzbrojenie stref przemysłowych w media i infrastrukturę komunikacyjną na terenie Gminy Siepraw	Wójt Gminy Siepraw	2.1.2.1. Liczba uzbrojonych stref przemysłowych 2.1.2.2. Liczba osób zatrudnionych w strefie
		2.1.3. Rozbudowa lokalnej sieci komunikacji publicznej, ze szczególnym uwzględnieniem linii kolejowej na trasie Kraków-Myślenice, przebiegającej przez teren gminy Siepraw	Wójt Gminy Siepraw	2.1.3.1. Liczba linii komunikacyjnych powstałych przy dofinansowaniu gminy Siepraw 2.1.3.2. Łączna kwota wydatków gminy Siepraw przeznaczonych na opracowanie koncepcji linii kolejowej na trasie Kraków-Myślenice, przebiegającej przez teren gminy Siepraw.
3. Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych	3.1 Budowa sprawnie działającego systemu aktywizacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami	3.1.1. Wdrażanie działań aktywizacyjnych w obszarze rehabilitacji społecznej	OPS, NGO	3.1.1.1. Ilość osób z niepełnosprawnością objętych programami wyrabiającymi umiejętności wypełniania ról społecznych
		3.1.2. Wdrażanie działań aktywizacyjnych w obszarze rehabilitacji zawodowej	Gmina, OPS, PUP, NGO	3.1.2.1. Ilość osób z niepełnosprawnościami, które podjęły zatrudnienie
	3.2 Poprawa dostępności infrastruktury gminy	3.2.1. Likwidacja barier architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się, na terenie gminy Siepraw	Gmina, OPS, PCPR	3.2.1.1. Liczba zrealizowanych projektów likwidacji barier architektonicznych 3.2.1.2. Liczba zlikwidowanych barier technicznych 3.2.1.3. Liczba zlikwidowanych barier w komunikowaniu się

	3.3 Kreowanie programów i projektów na rzecz osób z niepełnosprawnościami	3.3.1. Organizowanie szkoleń dla kadry instytucji i organizacji działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami	Gmina, OPS, NGO	3.3.1.1. Liczba przeprowadzonych szkoleń 3.3.1.2. Liczba przeszkolonych osób
		3.3.2. Aplikowanie o środki finansowe na rzecz realizacji programów i projektów na rzecz osób z niepełnosprawnościami	Gmina, NGO	3.3.2.1. Liczba wniosków, które otrzymały dofinansowanie na skutek aplikacji
	3.4 Budowanie kampanii informacyjnych kierowanych do mieszkańców gminy w zakresie wsparcia dla rodzin i osób z niepełnosprawnościami	3.4.1. Organizowanie spotkań, szkoleń, konferencji	Gmina, OPS, NGO	3.4.1.1. Liczba zorganizowanych szkoleń i konferencji dla mieszkańców w tym opiekunów osób z niepełnosprawnościami
		3.4.2. Wydawanie ulotek, informatorów, plakatów	Gmina, OPS, NGO	3.4.2.1. Liczba wydanych ulotek, informatorów, plakatów adresowanych do mieszkańców w tym opiekunów osób z niepełnosprawnościami
		3.4.3. Publikacje w mediach lokalnych	Gmina, NGO	3.4.3.1. Liczba informacji prasowych (w zakresie niepełnosprawności) przygotowanych i przekazanych prasie przez gminę
		3.4.4. Organizowanie kampanii informacyjnych adresowanych do różnych środowisk	Gmina, OPS, NGO	3.4.4.1. Liczba kampanii informacyjnych adresowanych do kadry instytucji gminy, mieszkańców w tym opiekunów i osób z niepełnosprawnościami oraz ich otoczenia społecznego i zawodowego

		3.4.5. Prowadzenie doradztwa, poradnictwa oraz informowanie w zakresie problemów i rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych.	OPS, NGO	3.4.5.1. Ilość udzielonych porad liczona miarą ilości złożonych wniosków
4. Wsparcie rodzin i rozwój systemu pieczy zastępczej	4.1 Rozwój i utrzymanie profesjonalnej opieki dla dzieci pozabawionych częściowo lub całkowicie opieki rodziców biologicznych. 4.2 Rozwój i utrzymanie instytucjonalnych form wsparcia rodzin wychowujących dzieci w wieku do 3 roku życia	4.1.1. Zapewnienie wystarczających i adekwatnych do potrzeb form wsparcia rodziny	OPS	4.1.1.1. Liczba asystentów rodziny 4.1.1.2. Liczba rodzin korzystających z wsparcia asystenta rodziny
		4.1.2. Podnoszenie kompetencji i kwalifikacji pracowników pomocy społecznej w zakresie wspierania osób i rodzin dotkniętych bezradnością opiekunów i wychowawców i trudnościami w prowadzeniu gospodarstwa domowego	OPS	4.1.2.1. Liczba szkoleń w których udział wzięli pracownicy jednostek pomocowych 4.1.2.2. Liczba osób przeszkolonych
		4.2.1. Utworzenie żłobka lub klubu malucha	Gmina, NGO, Żłobek, Klub malucha	4.2.1.1. Liczba miejsc statutowych w żłobku lub klubie malucha 4.2.1.2. Liczba wykorzystanych miejsc w żłobku lub klubie malucha

Źródło: opracowanie własne

5.3 Wartości referencyjne mierników

Mierniki przyjęte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, będą w kolejnych latach jej obowiązywania, służyły ocenie skuteczności podejmowanych działań. Zapewniając efektywność wdrażanych rozwiązań opracowana została tabela wartości bazowych i referencyjnych dla wszystkich wskaźników. Wartości bazowe dla mierników zostały wyznaczone na podstawie i ich odczytów za okres 2017 roku. Wprowadzona została również wartość referencyjna, która określa kierunek zmian lub wartość graniczną ich odczytów. Wartości referencyjne wyrażane są odrębnie dla każdego miernika i mogą przyjmować np. następujące postaci: rosnący, malejący, max lub min. Należy je odczytywać jako wartości pożądane w trakcie realizacji procesów będących pochodnymi celów i działań przyjętych w Strategii. Szczegółowe wartości bazowe i referencyjne mierników zostały zamieszczone w poniższej tabeli.

Tablica nr 42 - Wartości bazowe i referencyjne mierników

Nazwa działania	Nazwa miernika	Wartość bazowa	Wartość referencyjna	Okres dla wartości bazowej
			rosnący	
			malejący	
			max	
			min	

Źródło: opracowanie własne

6. Sposobu realizacji Strategii oraz jej ramy finansowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Siepraw realizowana będzie dzięki oddziaływaniom kształtowanym m.in. przez następujące programy:

1. Gminny Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Siepraw na lata 2014 - 2019
2. Program osłonowy dotyczący udzielania mieszkańcom gminy Siepraw pomocy w zakresie dożywiania na lata 2014- 2020
3. Gminny program osłonowy w zakresie częściowej refundacji wydatków mieszkańców gminy Siepraw z tytułu poniesionych opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi
4. Gminny program dla rodzin wielodzietnych KARTA DUŻEJ RODZINY
5. Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016 - 2018

Realizacja Strategii w ujęciu ram finansowych opiera się o następujące źródła finansowa:

1. środki własne gmin,
2. dotacje z budżetu państwa,
3. środki krajowych funduszy celowych (np. PFRON, Fundusz Pracy),
4. środki pomocowych funduszy Unii Europejskiej,
5. środki rządowych lub pozarządowych programów celowych.

Konstruując ramy finanse dla budowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Siepraw na lata 2018-2024 przyjęto jako odniesienie wydatki w działach: 801 - oświata i wychowanie, 851 - ochrona zdrowia, 852 - pomoc społeczna, 853 - pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, 854 - edukacyjna opieka wychowawcza oraz 855 - rodzina; z okresu lat 2015-2018.

Dział 801 – oświata i wychowanie - obejmują następujące rozdziały:

- 80101 Szkoły podstawowe
- 80103 Oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych
- 80104 Przedszkola
- 80110 Gimnazja
- 80113 Dowożenie uczniów do szkół

- 80146 Doksztalcanie i doskonalenie nauczycieli
- 80149 Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych formach wychowania przedszkolnego
- 80150 Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży w szkołach podstawowych, gimnazjach, liceach ogólnokształcących, liceach profilowanych i szkołach zawodowych oraz szkołach artystycznych
- 80152 Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży w gimnazjach, klasach dotychczasowego gimnazjum prowadzonych w szkołach innego typu, liceach ogólnokształcących, technikach, szkołach policealnych, branżowych szkołach I i II stopnia i klasach dotychczasowej zasadniczej szkoły zawodowej prowadzonych w branżowych szkołach I stopnia oraz szkołach artystycznych⁸
- 80195 Pozostała działalność

Dział 851 – ochrona zdrowia – obejmują następujące rozdziały:

- 85153 Zwalczanie narkomanii
- 85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi

Dział 852 – pomoc społeczna – obejmują następujące rozdziały:

- 85201 Placówki opiekuńczo-wychowawcze⁹
- 85202 Domy pomocy społecznej
- 85203 Ośrodki wsparcia
- 85204 Rodziny zastępcze¹⁰

⁸ Od 1 stycznia 2018 roku brzmienie nadane Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 21.07.2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1421)

⁹ Od dnia 1 stycznia 2017 roku wydatki z niniejszego rozdziału ujmowane są w dziale 855 – Rodzina – Rozporządzenie Ministra Finansów zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych z dnia 25 lipca 2016 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 1121)

¹⁰ op. cit.

- 85206 Wspieranie rodziny¹¹
- 85212 Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego¹²
- 85213 Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby uczestniczące w zajęciach w centrum integracji społecznej
- 85214 Zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe
- 85215 Dodatki mieszkaniowe
- 85216 Zasiłki stałe
- 85219 Ośrodki pomocy społecznej
- 85228 Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze
- 85230 Pomoc w zakresie dożywiania
- 85295 Pozostała działalność

Dział 853 - pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej - obejmuje następujące rozdziały:

- 85395 Pozostała działalność¹³

Dział 854 - edukacyjna opieka wychowawcza - obejmuje następujące rozdziały:

- 85401 Świetlice szkolne
- 85415 Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym
- 85416 Pomoc materialna dla uczniów o charakterze motywacyjnym

¹¹ op cit.

¹² op cit.

¹³ Dotyczy tylko 2017 roku

Dział 855 – rodzina - obejmuje następujące rozdziały:

- 85501 Świadczenie wychowawcze
- 85502 Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego
- 85503 Karta Dużej Rodziny
- 85504 Wspieranie rodziny
- 85508 Rodziny zastępcze
- 85510 Działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych

Wyznaczając ramy finansowe na lata 2018-2024, które służyć będą realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Siepraw uwzględniono czynniki ryzyka w postaci zmieniających się przepisów prawa oraz bieżącej projekcji wskaźnika inflacji CPI¹⁴, która zakłada, że osiągnie on odpowiednio: 2,1% w 2018 roku; 2,7% w 2019 roku oraz 3% w 2020 roku. Ponadto uwzględniono również dotychczasowy poziom wydatków w działach: 801, 851, 852, 853, 854, 855, jak również konieczność zapewnienia stałego wzrostu jakości świadczonych usług. Średnioroczny wzrost wydatków gminy Siepraw w powyższych działach w okresie od 2015 do 2018 roku wyniósł 21% (r/r). Szczegółowe dane za lata 2015-2018 zawiera poniższa tabela.

Tablica nr 43 - Wydatki gminy Siepraw w latach 2015 – 2018 wg działów klasyfikacji budżetowej: 801, 851, 852, 853, 854, 855.

Rok	Plan wydatków po zmianach w działach: 801, 851, 852, 853, 854, 855	Zmiana (r/r)
	kwota w zł	[%]
2015	16 139 639	-
2016	22 573 651	40
2017	26 969 376	19
2018	27 604 167	2
średnia		21

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Rb-28S gminy Siepraw

¹⁴ Bieżąca projekcja inflacji i PKB (opublikowana 12 marca 2018 r.), źródło: http://www.nbp.pl/home.aspx?f=/polityka_pieniezna/dokumenty/projekcja_inflacji.html

Biorąc pod uwagę wszystkie wyżej wymienione czynniki, jak również systematycznie spadające tempo wzrostu planu wydatków w obszarze analizowanych działów, zredukowano prognozowany wskaźnik wzrostu wydatków do poziomu 10% rocznie w latach 2018 - 2024. Estymowana wielkość środków publicznych w tymże okresie, w działach: 801 - oświata i wychowanie, 851 - ochrona zdrowia, 852 - pomoc społeczna, 853 - pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, 854 - edukacyjna opieka wychowawcza oraz 855 - rodzina, została zaprezentowana w poniższej tabeli. Jako bazy przyjęto plan finansowy po zmianach na 2018 rok, według stanu na koniec marca 2018 roku.

Tablica nr 44 - Ramy finansowe dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Siepraw na lata 2018 – 2024 w działach klasyfikacji budżetowej: 801, 851, 852, 853, 854, 855.

Rok	Prognozowane wydatki w działach 801, 851, 852, 853, 854, 855
	kwota w zł
2018	27 604 167
2019	30 364 583
2020	33 401 042
2021	36 741 146
2022	40 415 260
2023	44 456 786
2024	48 902 465

Źródło: opracowanie własne

7. Monitoring i ewaluacja strategii

Zapewnienie realizacji strategii w sposób gwarantujący osiągnięcie zakładanych rezultatów możliwe jest tylko w sytuacji, kiedy na etapie jej realizacji badamy postępy i efekty z podejmowanych zadań. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem o charakterze średnio lub długo okresowym, z tego też powodu mogą wystąpić na etapie jej realizacji trudności, których nie przewidywaliśmy w momencie jej budowania. Nierzadko zdarza się też, że czynniki płynące z otoczenia uległy zmianie, co może powodować zakłócenia w realizacji strategii. Występowanie tzw. czynników ryzyka jest jedną z istotnych przyczyn wpływających na nieosiągnięcie zakładanych celów. Dlatego budując SRPS należy na każdym etapie jej realizacji brać je pod uwagę i odpowiednio

reagować na niedopasowania wewnętrzne i zewnętrzne, zakłócające osiągnięcie spodziewanych rezultatów.

Mechanizmem, którego zadaniem jest zapewnienie osiągnięcia celów strategicznych oraz operacyjnych i odpowiednio wczesne reagowanie na wewnętrzne i zewnętrzne czynniki ryzyka jest ewaluacja. Głównym jej zadaniem jest polepszenie efektywności i wydajności wdrażanych działań, co bezpośrednio przyczynia się do zapewnienia realizacji celów przyjętych w strategii. Ponadto wyszczególnia się inne, bardziej specyficzne cele ewaluacji, wśród których można wymienić m.in.

- określenie efektów podjętych działań,
- zapewnienie lepszego zaspokojenia oczekiwań odbiorców końcowych programów lub działań,
- poprawa jakości programów,
- podniesienie kompetencji zawodowych osób realizujących programy lub zadania,
- dostarczenie informacji koniecznych do podejmowania decyzji i oceny skutków,
- pogłębienie odpowiedzialności za realizację programów i zadań wśród wszystkich podmiotów realizujących,
- poprawa procedur i eliminowanie działań nieefektywnych.

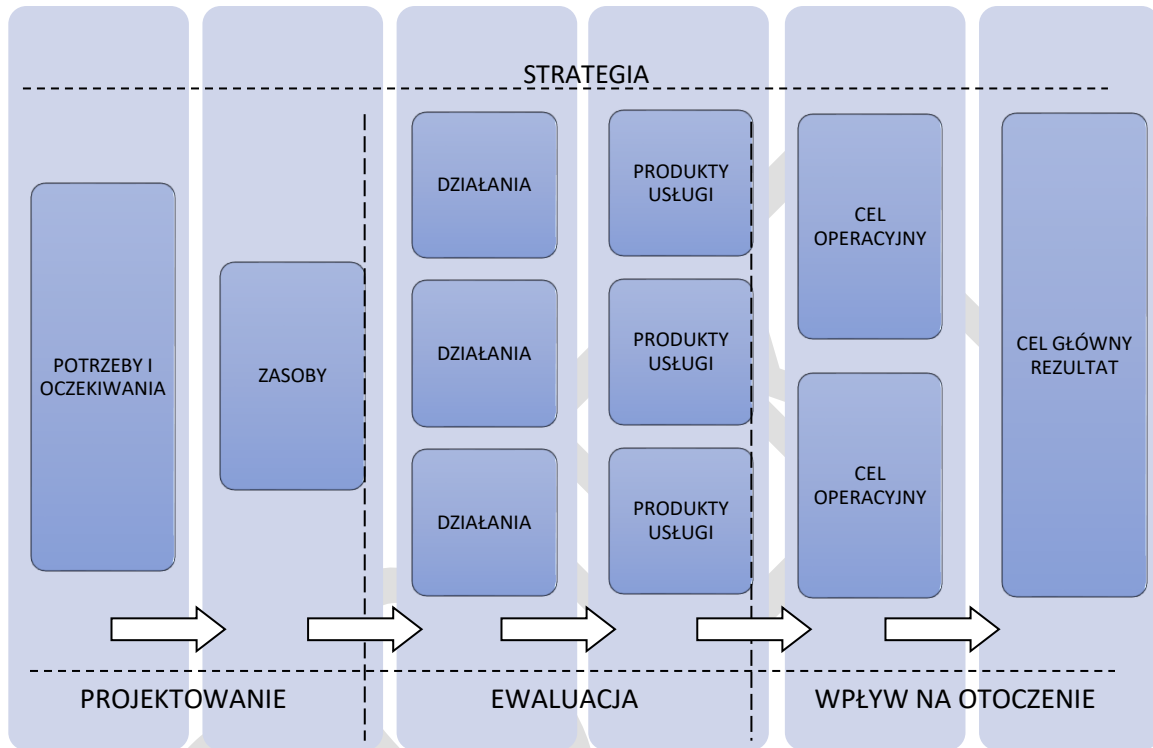
Ewaluacja jest mechanizmem, który zapewnia utrzymanie jakości podejmowanych działań i przyczynia się do skutecznego osiągania zakładanych celów. Każda organizacja dostarczająca produkty, czy usługi musi pracować nad swoją konkurencyjnością w otaczającej ją rzeczywistości. Zagadnienie konkurencyjności nie dotyczy tylko i wyłącznie podmiotów komercyjnych. Organizacje publiczne, wśród których należy wymienić: szkoły, szpitale czy choćby nawet starostwa powiatowe lub urzędy gmin; nieustannie stają przed koniecznością wprowadzania strategicznych zmian w organizacji, co nazywamy zarządzaniem konkurencyjnością. W przypadku starostw czy urzędów gmin również mamy do czynienia z koniecznością zarządzania konkurencyjnością. Jednak konkurencyjność tą będziemy pojmować w sposób odmienny, niż ma to miejsce w przypadku podmiotów komercyjnych. Instytucje tego typu świadczą usługi, jednak z uwagi na uregulowania prawne i podział administracyjny w sposób naturalny nie posiadają konkurentów w pełnym słowa tego znaczeniu. Jak twierdzi P. Drucker „[...] każda instytucja potrzebuje przemyślenia, w czym jest mocna. Czy jest mocna w tym, czego naprawdę potrzeba temu właśnie biznesowi (przedsięwzięciu - przyp. aut.)? I czy wystarczająco [...] rozmieszcza swoje siły tam, gdzie przyniosą wyniki? I co dokładnie jest „rynkiem” dla tego konkretnego biznesu, teraz i na najbliższe lata?”¹⁵ Przenosząc te rozważania na grunt SRPS musimy jednoznacznie stwierdzić, że właściwie przeprowadzona

¹⁵ M. Bednarczyk, *Organizacje publiczne – zarządzanie konkurencyjnością*, Wydawnictwo Naukowe PWN Warszawa – Kraków 2001, s. 181

ewaluacja zapewni odpowiedni dobór środków i działań, których efektem będzie osiągnięcie zakładanych rezultatów.

Chcąc zobrazować graficznie proces ewaluacji podejmowanych działań lub wdrażanych programów posłużymy się poniższą grafiką, która umiejscawia go w przebiegu realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Schemat nr 17 - Etapy realizacji strategii

Źródło: opracowanie własne

Projektując proces ewaluacji należy określić jej podstawowy zakres, tzn. dokładnie wskazać obszary obejmowane badaniem ewaluacyjnym. Ważnym na tym etapie jest wybór istotnych elementów z punktu widzenia realizacji strategii. Ewaluacja musi skupić się na czynnikach zewnętrznych oraz wewnętrznych, które decydują o powodzeniu w osiąganiu przyjętych celów i rezultatów. Nie wydaje się zasadnym prowadzenie ewaluacji na elementach i obszarach, które z punktu widzenia realizacji strategii są mało znaczące lub nie wpływają istotnie w bezpośredni sposób na osiągnięte cele. Ważną jest również częstotliwość prowadzenia badań ewaluacyjnych, odnosząc to zagadnienie do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przyjmujemy, że badania takie będą prowadzone w okresie co trzy lata. W ramach ewaluacji zostaną wykonane następujące czynności:

- określenie przedmiotu badań
- wybór metodologii i przeprowadzenie badań

- analiza wyników badań
- przyjęcie wniosków i rekomendacji

Na etapie projektowania ewaluacji osoby kluczowe dla realizacji SRPS określają, w jaki sposób przyjęte zostaną dane bazowe, które będą stanowiły punkt odniesienia dla prowadzonych badań ewaluacyjnych. Naturalnym

w tej sytuacji jest posłużenie się przyjętymi miernikami (wskaźnikami), określonymi w strategii, jednak dla zapewnienia elastyczności i właściwego reagowania na zmieniające się otoczenie dopuszczalnym jest skonstruowanie nowego benchmark'u, który w ramach realizowanych zdań będzie lepiej opisywał rezultaty i ich wpływ na otoczenie.

Całość prac związanych z procesem ewaluacji podsumowana zostanie w raporcie ewaluacji, stanowiącym dokument oceniający rezultaty podejmowanych dotychczas działań oraz wskazujący czynniki ryzyka i działania korygujące w sytuacji, gdy osiągnięcie celów strategicznych może być zagrożone. Raport ewaluacyjny sporządzany jest i przedkładany Wójtowi Gminy Siepraw w terminie do końca kwietnia roku następującego po badanym okresie.

Ponadto, co roku prowadzony będzie monitoring, którego celem jest bieżące badanie, czy realizacja strategii przebiega we właściwy sposób oraz czy nie występują zakłócenia zmniejszające szanse osiągnięcia zakładanych rezultatów. Zakres badania monitoringowego obejmują zespół mierników (wskaźników) opisanych w strategii. Okresowy monitoring kończy się raportem zawierającym: wnioski i podsumowanie. Raport z monitoringu przygotowywany jest przez zespół odpowiedzialny za realizację strategii i w terminie do końca marca roku następującego po badanym, przedkładany jest Wójtowi Gminy Siepraw. Kluczowym pytaniem, na które musi znaleźć odpowiedź niniejszy zespół brzmi: czy działania realizowane w roku poprzednim przyczyniły się do osiągnięcia zakładanych celów? W roku kalendarzowym, w którym realizowane są badania ewaluacyjne odstępujemy się od obowiązku sporządzenia raportu z monitoringu. Jednakże dla zachowania ciągłości łańcucha danych, koniecznym jest przeprowadzenie badań w zakresie przyjętych mierników.

Spis tabel

Tablica nr 1 - Rozkład ludności powiatu myślenickiego wg stanu na koniec I półrocza 2017 roku..	29
Tablica nr 2 - Stan ludności wg miejsca zamieszkania i płci (stan na koniec I półrocza)	30
Tablica nr 3 - Liczba mieszkańców powiatu myślenickiego wg miejsca zamieszkania w podziale na gminy w latach 2014-2016 (stan na I półrocze)	31
Tablica nr 4 – Dynamika zmian liczby mieszkańców w poszczególnych gminach za okres 2014-2016	31
Tablica nr 5 - Liczba mieszkańców w wieku 65 lat i więcej w latach 2014-2016.....	32
Tablica nr 6 - Dynamika przyrostu mieszkańców w wieku 65 lat i więcej w ujęciu terytorialnym w latach 2014-2016.....	33
Tablica nr 7 - Ludność gminy Siepraw w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny w latach 2014-2016	34
Tablica nr 8 - Wskaźniki obciążenia demograficznego w latach 2012-2016	35
Tablica nr 9 - Przyrost naturalny na 1000 ludności wg miejsca zamieszkania w latach 2013-2016..	36
Tablica nr 10 - Migracja wewnętrzna ludności w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w latach 2013-2016	37
Tablica nr 11 - Migracja zagraniczna w latach 2013-2016	38
Tablica nr 12 - Stopa bezrobocia rejestrowanego wg stanu na koniec roku w latach 2010-2017....	38
Tablica nr 13 - Bezrobotni zarejestrowani wg płci w latach 2013-2017.....	39
Tablica nr 14 - Bezrobotni zarejestrowani wg wieku w latach 2013-2017.....	40
Tablica nr 15 - Odsetek bezrobotnych zarejestrowanych wg poziomu wykształcenia w latach 2012-2017	41
Tablica nr 16 - Bezrobotni zarejestrowani, pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok w latach 2012-2017	42
Tablica nr 17 - Niepełnosprawni zarejestrowani w urzędzie pracy wg płci w latach 2012-2017	43
Tablica nr 18 - Bezrobotni zarejestrowani wg stażu pracy w okresie 2013-2017	43
Tablica nr 19 - Powody przyznania pomocy w latach 2015-2017 na terenie gminy Siepraw	44
Tablica nr 20 - Problem ubóstwa na terenie gminy Siepraw w latach 2015-2017.....	46
Tablica nr 21 - Problem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na terenie gminy Siepraw w latach 2015-2017	47
Tablica nr 22 - Problem ochrony macierzyństwa na terenie gminy Siepraw w latach 2015-2017 ...	49
Tablica nr 23 - Problem bezrobocia na terenie gminy Siepraw w latach 2015-2017.....	50
Tablica nr 24 - Problem niepełnosprawności na terenie gminy Siepraw w latach 2015-2017	51
Tablica nr 25 - Problem długotrwałej lub ciężkiej choroby na terenie gminy Siepraw w latach 2015-2017	52
Tablica nr 26 - Problem alkoholizmu na terenie gminy Siepraw w latach 2015-2017	53
Tablica nr 27 - Leczenie odwykowe pacjentów z terenu gminy Siepraw w latach 2015-2017	53

Tablica nr 28 - Cele szczegółowe Gminnego Programu Wspierania Rodziny w gminie Siepraw	54
Tablica nr 29 - Charakterystyka pracy asystenta rodziny na terenie gminy Siepraw w latach 2015-2017.....	56
Tablica nr 30 - Liczba rodzin korzystających z usług asystenta rodziny na terenie gminy Siepraw w latach 2015-2017.....	57
Tablica nr 31 - Liczba świadczeń ogółem w obszarze pieczy zastępczej gminy Siepraw w latach 2015-2017.....	58
Tablica nr 32 - Wysokość wydatków w obszarze pieczy zastępczej gminy Siepraw w latach 2015-2017.....	58
Tablica nr 33 – Prognozowana zmiana liczby mieszkańców w wieku 65 lat i więcej dla gminy Siepraw na okres 2018 - 2024 roku	61
Tablica nr 34 – Prognozowana liczba osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia na terenie gminy Siepraw w latach 2018-2024	62
Tablica nr 35 – Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych ubóstwem na terenie gminy Siepraw w latach 2018-2024	63
Tablica nr 36 – Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych problemem długotrwałej lub ciężkiej choroby na terenie gminy Siepraw w latach 2018-2024	65
Tablica nr 37 – Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na terenie gminy Siepraw w latach 2018-2024.....	66
Tablica nr 38 – Prognozowana zmiana liczby rodzin wykazujących potrzebę ochrony macierzyństwa na terenie gminy Siepraw w latach 2018-2024	68
Tablica nr 39 – Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych problemem niepełnosprawności na terenie gminy Siepraw w latach 2018-2024.....	69
Tablica nr 40 - Analiza SWOT.....	71
Tablica nr 41 - Cele strategiczne, operacyjne i działania przyjęte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	76
Tablica nr 42 - Wartości bazowe i referencyjne mierników	80
Tablica nr 43 - Wydatki gminy Siepraw w latach 2015 – 2018 wg działów klasyfikacji budżetowej: 801, 851, 852, 853, 854, 855.....	84
Tablica nr 44 - Ramy finansowe dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Siepraw na lata 2018 – 2024 w działach klasyfikacji budżetowej: 801, 851, 852, 853, 854, 855.....	85

Spis schematów

Schemat nr 1 - Usytuowanie gminy Siepraw na terenie powiatu myślenickiego	18
Schemat nr 2 - Wsie położone na terenie gminy Siepraw	18
Schemat nr 3 - Przyrost naturalny na 1000 ludności wg miejsca zamieszkania w latach 2013 - 2016	37
Schemat nr 4 - Stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2010-2017	39
Schemat nr 5 - Grupy wiekowe osób bezrobotnych na terenie gminy Siepraw w okresie 2013-2017 roku.....	41
Schemat nr 6 - Liczba osób w rodzinach dotkniętych ubóstwem na terenie gminy Siepraw w latach 2015-2017	46
Schemat nr 7 - Problem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na terenie gminy Siepraw w latach 2015-2017	48
Schemat nr 8 - Liczba osób w rodzinach wykazujących potrzeby w zakresie ochrony macierzyństwa w latach 2015-2017	49
Schemat nr 9 - Liczba osób w rodzinach dotkniętych problemem bezrobocia na terenie gminy Siepraw w latach 2015-2017	51
Schemat nr 10 – Prognozowana zmiana liczby mieszkańców w wieku 65 lat i więcej dla gminy Siepraw na okres 2018 - 2024 roku.....	61
Schemat nr 11 – Prognozowana liczba osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia na terenie gminy Siepraw w latach 2018-2024.....	63
Schemat nr 12 – Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych ubóstwem na terenie gminy Siepraw w latach 2018-2024	64
Schemat nr 13 – Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych problemem długotrwałej lub ciężkiej choroby na terenie gminy Siepraw w latach 2018-2024.....	65
Schemat nr 14 – Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na terenie gminy Siepraw w latach 2018-2024.....	67
Schemat nr 15 – Prognozowana zmiana liczby rodzin wykazujących potrzebę ochrony macierzyństwa na terenie gminy Siepraw w latach 2018-2024.....	68
Schemat nr 16 – Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych problemem niepełnosprawności na terenie gminy Siepraw w latach 2018-2024.....	69
Schemat nr 17 - Etapy realizacji strategii	87